

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

TÉTLENSÉGRE ÍTÉLVE

A foglalkozástól eltiltás elméleti és gyakorlati kérdései

Kézirat lezárásának dátuma:

2024. november 21.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	3
I. A FOGLALKOZÁSTÓL ELTILTÁS A MAGYAR BÜNTETŐJOGBAN	5
1. A jogintézmény helye a szankciórendszerben	5
2. A foglalkozástól eltiltás hatályos szabályozása	7
3. A foglalkozástól eltiltás mérlegelésen alapuló esetei.....	9
3.1. Szakképzettséget igénylő foglalkozás szabályainak megszegésével megvalósuló esetek	10
3.2. A foglalkozás felhasználásával megvalósuló esetkör gyakorlata	11
4. A foglalkozástól eltiltás kötelező esetei	13
4.1. Abszolút büntetékiszabási szabály egy relatíve határozott szankciórendszerben?	13
4.2. Európai elvárások: a kiskorúak fokozott büntetőjogi védelmének hatékony megvalósítása	15
4.3. Az első kötelező eset: a kiskorúak sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények	16
4.4. A második kötelező eset: kiskorú veszélyeztetése	21
4.5. De lege ferenda javaslat.....	24
II. A FOGLALKOZÁSTÓL ELTILTÁS BÜNTETÉKISZABÁSI GYAKORLATA	26
1. Magyarországon kiszabott büntetések	26
2. A foglalkozástól eltiltások alakulása	28
3. A foglalkozástól eltiltás és más büntetések viszonya	34
4. A foglalkozástól eltiltásra ítélték által elkövetett bűncselekmények	34
5. A foglalkozástól eltiltásra ítélték jellemzői	Error! Bookmark not defined.
ZÁRÓ GONDOLATOK.....	36
IRODALOMJEGYZÉK.....	39

Bevezetés¹

A bűnözés egyidős az emberiséggel. A bűnre való hajlandóság az ember sajátja azért, mert a társas viszonyaiban a bűncselekmény az egyik reális, közvetlen sikerrel kecsegtető, kézenfekvő viselkedési mód.² A bűnözést a büntetőjog eszközeivel is kezelni kell. Ezért kapnak a tudományos kutatásokban kiemelt figyelmet a bűnözés visszaszorításának eszközei és a hatékony büntetőjogi szankciók, ezzel együtt a szabadságvesztés büntetés helyett alkalmazható különféle alternatív büntetések. Megjegyzendő, hogy a büntetések palettáján sokáig csak a szabadságvesztés büntetés, mint az *egyedüli jó* büntetési nem szerepelt, és csak kudarcai után kapott kiemelt figyelmet az alternatív büntetések köre. A büntetéskiszabási gyakorlat és a különböző büntetések, intézkedések hatékonyságának vizsgálata a büntetőjog központi kérdései, a jogi szakirodalom kimeríthetetlen ebben a tekintetben.³ Van azonban egy büntetőjogi szankció, melyről manapság oly kevés szó esik: a foglalkozástól eltiltás.

Tanulmányomban a foglalkozástól eltiltás büntetés elméleti és gyakorlati problémáinak a feltárására vállalkozom. Célom a kutatással az, hogy a foglalkozástól eltiltásról rendelkezésre álló szakirodalom hiátusát némileg pótoljam, és átfogó képet kapjunk ennek a szankciónak nemcsak az elméletéről, hanem a gyakorlatáról egyaránt. A bírói gyakorlat átfogó elemzésére anonim bírósági határozatok feldolgozásával került sor. A gyakorlat segíthet ugyanis választ találni azokra a kérdésekre, hogy mely bűncselekmények esetén szabja ki leggyakrabban a bíróság a foglalkozástól eltiltást, milyen elkövetői körrel szemben és mennyi időre. A jogesetekből levont következtetések képesek rávilágítani az anomáliákra, a szabályozás esetleges hiányosságaira. A gyakorlat feltárásával következtethetünk a jogintézmény hatékonyságára is.

A jogintézmény komplex elemzése megkövetelte azt is, hogy a gyakorlat alakulását a rendelkezésre álló statisztikai adatokat megvizsgálva elemezzem. Ezáltal még közelebb juthatunk a foglalkozástól eltiltás büntetéskiszabási gyakorlatához, a gyakorlatban felmerült nehézségekhez, és mérhető lesz a szankciórendszerben betöltött szerepe és súlya. A büntetéskiszabási gyakorlat feltárása még érdekesebb annak fényében, hogy az utóbbi évek

¹ A Kulturális és Innovációs Minisztérium EKÖP-24-2 kódszámú Egyetemi Kutatói Kiválóság Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

² Szabó András: *Igazságosan vagy okosan?* Akadémiai kiadó, Budapest, 1993 10.

³ Ehhez lásd: Nagy Ferenc: *A szankciórendszer*. JK. 2015/1. Földvári József: *A büntetés tana*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1970. Györgyi Kálmán: *Büntetések és intézkedések*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1984. Tóth Mihály: *A büntetőjogi jogkövetkezmények*. Belovics Ervin–Nagy Ferenc–Tóth Mihály: *Büntetőjog I. Általános rész*. Harmadik, hatályosított kiadás. Budapest, 2015.

jogszabályi módosításainak köszönhetően három bűncselekményi kör esetén is kötelezővé vált a büntetési nem kiszabása. Így kifejezetten érdekes volt annak vizsgálata, hogy vajon a kötelező esetek mennyiben változtatták meg a büntetéskiszabási gyakorlatot.

Felvetésem az, hogy a foglalkozástól eltiltás egy olyan büntetés hazánkban, amelynek szabályozása számos tekintetben revíziót igényel, így tanulmányomban újító gondolatokkal és javaslatokkal kívánok élni a jogászközösség számára.

Mivel a tanulmányom alapvetően a szakirodalom hiányának pótlására, a büntetés gyakorlati nehézségeinek feltárására irányult, mesterséges intelligencia használata számomra nem volt indokolt. A tanulmány második szerkezeti egységéhez, tehát a büntetéskiszabási gyakorlat elemzéséhez a hazai bíróságok és statisztikai adatait dolgoztam fel, táblázataim és ábráim elkészítéséhez nem kértem az AI segítségét. A nemzetközi kitekintés során, az egyes büntető törvénykönyvek (például a cseh, francia) szakaszainak lefordításához a [DeepL.com](https://www.DeepL.com/Translator) nevű weboldalt használtam fel.

I. A foglalkozástól eltiltás a magyar büntetőjogban

1. A jogintézmény helye a szankciórendszerben

Hazánkban alternatív büntetésként is ismertek az egyes jogfosztó büntetések, melyek gyakorlatban történő érvényesítésének fontosságát évszázadokkal ezelőtt felismerték ugyan, de sajnálatos módon a szakirodalom keveset foglalkozik velük.⁴ Ha megvizsgáljuk azokat a büntetéseket, melyeket a bíróságok kiszabhatnak a bűncselekmények elkövetőivel szemben, megállapíthatjuk, hogy a foglalkozástól eltiltás – a szabadságvesztés után – az egyik legsúlyosabb büntetési nem, hiszen az elkövetőt az Alaptörvényben is rögzített alapjogától fosztja meg, mégpedig a foglalkozás és a munka szabad megválasztásához való jogától.

A foglalkozás megválasztása, a szabad munkavállalás minden korban a szabadság egyik fokmérője, olyan érték, amelynek a súlya folyamatosan növekszik pénzcentrikus, fogyasztói társadalmunkban. A foglalkozás gyakorlása egzisztenciális biztonságot nyújt az egyénnek, és rajta keresztül a családjának is, így ennek megvonása, korlátozása valóban elrettentő hatású lehet. A foglalkozástól eltiltás egyúttal megbélyegzést is jelent a társadalom tagjai körében, egyfajta jelzés az állampolgárok felé, hogy bizonyos emberekkel szemben óvatosabbak legyenek.⁵

A foglalkozástól eltiltás tehát egy szabadságelvonással nem járó, jogfosztó-jogkorlátozó jellegű büntetés.⁶ A szabad munkavállalás jogát korlátozza, hiszen az elítélt olyan tevékenységet nem végezhet foglalkozásszerűen, amelyre a tiltás vonatkozik.⁷ E szankciónak kettős célja van, egyrészt a társadalom védelme⁸, másrészt a komoly (adott esetben egzisztenciális hátrányt is jelentő) eltiltás kizárja annak a lehetőségét, hogy az elkövető a

⁴ Vokó György: *Az egyes jogoktól megfosztó büntetések az új büntetéspénztörvény kódexben*. Pusztai László emlékére (szerk.: Bárd Petra, Hack Péter, Holé Katalin) Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2014, 82. http://www.okri.hu/images/stories/konyvajanlo/Pusztai_2014/pusztai_laszlo_emlekere.pdf 2024. október 26.

⁵ Finkey Ferenc: *Büntetés-tanulmányok*. Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Bizottságának Kiadványsorozata 4. szám Budapest, 1933, 257.

⁶ Várad Erika – Görgényi Ilona – Gula József – Horváth Tibor – Jacsó Judit – Lévy Miklós – Sántha Ferenc: *Magyar Büntetőjog – általános rész* <https://mersz.hu/gorgenyi-levay-gula-horvath-jacso-santha-csemane-magyar-buntetojog-altalanos-resz/> 2024. október 26. – Érdekes, hogy Amerikában például az egyes jogfosztó büntetések természete formálisan sokkal inkább polgári, nem pedig büntetőjogi vonatkozású. Alec Ewald: *Collateral Consequences in the American States*. 218. <https://www.jstor.org/stable/pdf/42864067.pdf> 2024. október 27.

⁷ A Büntető Törvénykönyv kommentárja (ügyészeknek, szerk.: Belovics Ervin, Polt Péter) <https://jogkodex.hu/doc/1832826> 2024. október 26.

⁸ A társadalom jogosan védheti meg magát azzal, hogy kvázi cselekvőképtelenné teszi azokat, akik bebizonyították, hogy nem képesek betartani a szabályokat. Martin F. McDermott: *Occupational Disqualification of Corporate Executives - An Innovative Condition of Probation*. 617. https://www.jstor.org/tc/accept?origin=%2Fstable%2Fpdf%2F1143109.pdf&is_image=False 2024. október 27.

foglalkozásával összefüggésben újabb bűncselekményt kövessen el az eltiltás ideje alatt (prevenció cél⁹).¹⁰ A büntetés rendeltetése tehát abban áll, hogy oltalmazza az állampolgárokat a bűnelkövetők cselekvőségével szemben.¹¹ A társadalom többi tagját pedig képes elrettenteni a foglalkozás elvesztésének gondolata.

A foglalkozástól eltiltás története hosszú múltra tekint vissza, hiszen a Csemegi-kódex már mellékbüntetésként szabályozta.¹² A foglalkozástól eltiltás járulékos jellegét a későbbi magyar büntető törvények is megtartották,¹³ hiszen a foglalkozástól eltiltást sokáig mellékbüntetésként szabályozták. A büntető szankciórendszert átalakító 2009. évi LXXX. törvénnyel megvalósuló reformok megváltoztatták a foglalkozástól eltiltás büntetőjogi megítélését is és az addigi mellékbüntetést már büntetésként szabályozták. A törvény másik újítása az volt, hogy amennyiben a bűncselekmény büntetési tételének felső határa három évi szabadságvesztésnél nem volt súlyosabb, akkor szabadságvesztés helyett közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás vagy kiutasítás, illetőleg e büntetések közül több is kiszabható volt.¹⁴ A foglalkozástól eltiltás elméletben tulajdonképpen itt vált a szabadságvesztés büntetés egyik lehetséges alternatív szankciójává.¹⁵

A hatályos szabályok szerint, ha a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést, akkor szabadságvesztés helyett a szabadságvesztést követően felsorolt valamennyi szankció kiszabásra kerülhet.¹⁶ A Btk. a büntetések együtt alkalmazását is megengedi a differenciált és individuális szankcionálás kívánalma jegyében.¹⁷ Eszerint a Btk. 33. § (3) bekezdését figyelembe véve a foglalkozástól eltiltás szabadságvesztés, elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények

⁹ Akácz József – Belegi József – Csák Zsolt – Katona Sándor – Kónya István – Márki Zoltán – Mészár Róza – Molnár Ferencné – Molnár Gábor Miklós – Somogyi Gábor: *Magyar Büntetőjog I-IV. Kommentár a gyakorlat számára*, frissítve: 2023. március 01. (szerk.: Kónya István) <https://jogkodes.hu/doc/7261216> 2024. október 26.

¹⁰ Nagy: im. 8.

¹¹ Belovics: im.

¹² A Csemegi-kódexben megtalálható volt a szakképzettséget kívánó foglalkozás gyakorlásától eltiltás, amelyet a jogalkalmazó szervek a törvény Különös Részében meghatározott esetekben alkalmazhattak.

¹³ 1950. évi II. törvény, 1961. évi V. törvény, 1978. évi IV. törvény

¹⁴ 7. § (3)

¹⁵ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló T/9554. számú törvényjavaslat indokolása. A törvény nagy visszhangot kapott, hiszen csaknem teljesen felszámolta az 1978. évi Btk-ban meglévő, a büntetési nemek együttes, illetve egymás mellett történő kiszabására vonatkozó korlátokat.

¹⁶ Btk. 33. § (3) bekezdés

¹⁷ Ambrus István: *A szankciós szabályok és a büntetéskiszabás néhány dilemmája Magyarországon (2010-2017)*, In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica, Tomus LXXXI. Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára, Főszerk.: Homoki-Nagy Mária, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Szeged, 2018. 18.

látogatásától eltiltás és kiutasítás mellett is kiszabható.¹⁸ A foglalkozástól eltiltás a büntetések közül az egyik, amelyet önállóan és más büntetés mellett is kiszabhat a bíróság.

A szabadságelvonással nem járó szankciók alkalmazása Európán kívül világszerte is fontos kérdéssé vált az utóbbi időben. Jelentősége tetten érhető abban a célkitűzésben, hogy változatosabbá tegye a büntetőjogi szankciórendszert, és az mindinkább megfeleljen az egyéniesítés követelményének. Másrészt az alternatív büntetések a börtönök túlszűfoltóságának a csökkentésében is fontos szerepet töltenek be. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a szabadságelvonással nem járó szankciók csak akkor képesek csökkenteni a börtönnépességet, ha szervesen illeszkednek egy átfogó, szélesebb büntetőpolitika keretei közé. Ennek érdekében a törvényhozásnak világos kereteket kell teremteni az alkalmazásukra, a bíróságnak pedig el kell fogadnia a jogalkotói szándékot.¹⁹

Az európai tendenciák tehát szorgalmazzák a szabadságelvonással nem járó szankciók kiszabását. A foglalkozástól eltiltás kétségtelenül nem jár szabadságelvonással. Tanulmányomban arra is keresem a választ, hogy vajon tud-e a foglalkozástól eltiltás alternatív szankcióként működni, tekinthetünk-e rá úgy, mint a szabadságvesztés valódi alternatívája.

2. A foglalkozástól eltiltás büntetés hatályos szabályozása

A hatályos szabályok szerint a foglalkozástól eltiltásnak két lehetséges és három kötelező esete van. A foglalkozás gyakorlásától azt lehet eltiltani, aki a bűncselekményt szakképzettséget igénylő foglalkozása szabályainak megszegésével, vagy foglalkozásának felhasználásával, szándékosan követi el.²⁰

Az első kötelező esetben a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetőjét, ha a bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követte el, illetve a gyermekpornográfia elkövetőjét végleges hatállyal el kell tiltani bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. A második kötelező esetben pedig a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény elkövetőjét kell

¹⁸ Ezt azért tartom fontosnak kiemelni a tanulmány elején, mert a statisztikai adatok kétségkívül rámutatnak, hogy a foglalkozástól eltiltást valamennyi esetben más büntetés, vagy büntetések mellett szabják ki a bíróságok.

¹⁹ Kerecsi Klára: *Az alternatív szankciók helye és szerepe a büntetőjogi szankciórendszerében*. 78. https://www.okri.hu/images/stories/KT/kt39_2002_sec.pdf 2024. október 31.

²⁰ Btk. 52. § (1)

eltiltani az előbb felsorolt tevékenységektől.²¹ A két fordulat között a lényegi különbség, hogy a kiskorú veszélyeztetése esetén a bíróság mérlegeli az eltiltás időtartamát, valamint a foglalkozástól eltiltástól különös méltánylást érdemlő esetben eltekinthet.

A harmadik kötelező esetben a választói akarat tiltott befolyásolása bűncselekmény elkövetőjét kell eltiltani attól, hogy bármely civil szervezetben felelős személy és pártban vezető tisztségviselő legyen.²² Tekintettel arra, hogy jelen esetben még nincsen bünteteskiszabási gyakorlata, elemzése nem képezi a tanulmány részét.

A Btk. 53. § (1) bekezdése értelmében a foglalkozástól eltiltás határozott ideig tart, vagy végleges hatályú. A határozott idejű eltiltást egy és tíz év között állapíthatja meg a bíróság.²³ A határozott tartamnál a prevenció célja a meghatározó, hiszen az adott foglalkozásból az elkövetőt olyan időre indokolt kizárni, amelynek elteltével biztosítottnak látszik, hogy foglalkozásával összefüggően nem fog újabb bűncselekményt elkövetni.

Végleges hatállyal az tiltható el, aki a foglalkozás gyakorlására alkalmatlan (objektív eset), vagy arra méltatlan (szubjektív eset, azaz mérlegelést igényel). A szankciórendszernek bölcsnek és preventívnek kell lennie.²⁴ Ezzel magyarázható az az elkövetőknek kedvező szabály, hogy akit végleges hatállyal tiltottak el a foglalkozás gyakorlásától, az tíz év elteltével kérheti az eltiltás alóli mentesítését a bíróságtól.²⁵ Ennek az a feltétele, hogy az idő előrehaladtával az eltiltott a foglalkozás gyakorlására alkalmassá vagy érdekessé váljon.²⁶ A mentesítés kérdésében az első fokon eljáró bíróság székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíróság dönt.²⁷

²¹ Btk. 52. § (3-4)

²² Btk. 52. § (5)

²³ A hatályos francia szabályok szerint például öt évre rendelhető el az eltiltás, amennyiben az elkövető foglalkozását szándékosan használta fel bűncselekmény előkészítésére vagy elkövetésére. (Code pénal Art. 131-6 11. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/) A Cseh Büntetőtörvénykönyv a magyarhoz hasonlóan a határozott ideig tartó eltiltást egy évtől tíz évig állapította meg. Viszont a törvény nem teszi lehetővé a végleges hatályú foglalkozástól eltiltást. (Criminal Code of the Czech republic Section 73 (1) <https://antislaverylaw.ac.uk/wp-content/uploads/2019/08/Czech-Republic-Criminal-Code.pdf> 2024. október 26.

²⁴ Vókó György: *A mentesítés, a Btk. és az új Bv.tv. összefüggései* JK., 2015/3. 124.

²⁵ Btk. 53. § (4). kitekintés: A német Btk. szerint a mentesítésre először a határozat jogerőre emelkedésétől számított egy év után van lehetőség, amennyiben alappal feltételezhető, hogy már nem áll fenn annak a veszélye, hogy az elkövető a 70. § (1) alatti szándékos bűncselekményt kövessen el. (StGB Section 70a)

²⁶ Amit az elítéltnak a bíróság által előírt módon igazolnia kell.

²⁷ Bv.tv. 69/C. §

3. A foglalkozástól eltiltás lehetséges kiszabási esetei és bírói gyakorlata

Jelen fejezetben azt mutatom be, hogy milyen feltételek mérlegelése alapján dönthet úgy a bíróság, hogy szükséges a bűnelkövetőt eltiltani a foglalkozásától, avagy sem. Vizsgálatomat a foglalkozás büntetőjogi fogalmának meghatározásával kezdem, majd áttekintem a hatályos jogszabályi rendelkezéseket, azt követően a joggyakorlatból hozott esetekkel, azokról levont következtetésekkel ismertetem a foglalkozástól eltiltás lehetséges eseteit, annak gyakorlatban felmerült nehézségeit.

A tankönyvi meghatározás értelmében foglalkozásnak minősül minden olyan tevékenység, amelyet élethivatásszerűen, kereseti céllal, a megélhetés biztosítása végett folytatnak.²⁸ A Btk. értelmező rendelkezése a foglalkozás fogalmát kiterjeszti, miszerint foglalkozásnak minősül az is, ha az elkövető gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egyszemélyi vezetője, gazdasági társaság vagy szövetkezet felügyelőbizottságának tagja, egyéni cég tagja, egyéni vállalkozó vagy a civil szervezetnek a civil szervezetekről szóló törvényben meghatározott vezető tisztségviselője.²⁹

Az értelmező rendelkezés beiktatása azért volt elkerülhetetlen, mert a – későbbi fejezetben tárgyalt – statisztikai adatok kétségtelenül rámutatnak, hogy a foglalkozástól eltiltást számos esetben olyan bűncselekmények miatt szabják ki, mint a költségvetési csalás, sikkasztás, csődbűncselekmény – ezeket pedig az elkövetők rendszerint az értelmező rendelkezésben felsorolt valamely pozícióban követik el.

A Fővárosi Ítéltábla például eltiltotta azokat az ügyvezető tisztséget betöltő vádlottakat a foglalkozásuktól, akik megsértették a számviteli törvényben írt rendelkezéseket, hiszen az általuk felvett pénz esetében elszámolási és bizonylatolási köztelezettségük volt, amely előírásoknak nem tettek eleget, így kivonták az általuk irányított kft.-k tulajdonából az átutalt összeget.³⁰ A vádlottak vezető tisztségviselőként kötelesek lettek volna a számviteli szabályok szigorú betartására, mivel ezek a vállalkozás átláthatóságának és jogszerű működésének alapját képezik.³¹

²⁸ Gál István – Köhalmi László – Ujvári Ákos – Zalka Gábor: *Büntető anyagi jogi általános rész*. https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/btk/buntetojog1.1/lecke4_lap1.html 2024. október 26.

²⁹ Btk. 54. § kitekintés: Amerikában már korábban felismerték a vállalati bűnözők foglalkozásától eltiltását, amelynek célja a gazdálkodó szervezet azon vezető tisztségviselőjének vagy vezetőjének a megbüntetése, akit a szervezet érdekeinek védelmében elkövetett bűncselekmény miatt ítélték el – hasonlóan, mint Magyarországon ők sem tölthetik be ezt a pozíciót egy meghatározott ideig. Martin F.: im. 604.

³⁰ Fővárosi Ítéltábla Bf.224/2014/16. kitekintés: Angliában nagyon hasonló jogintézmény a „Company Directors Disqualifications” – ami azt fejezi ki, hogy az egyes pénzügyi csalásokért elítélt elkövetők meghatározott időre eltilthatók a cégvezetői tisztségtől. Antrew Von Hirsch, Martin Wasik: *Civil Disqualifications Attending Conviction: A Suggested Conceptual Framework*. 602. <https://www.jstor.org/stable/4508379> 2024. október 30.

³¹ Hasonló esetek: Fővárosi Ítéltábla Bf.171/2019/19., Fővárosi Ítéltábla Bf.137/2019/7.

3.1. Szakképzettséget igénylő foglalkozás szabályainak megszegésével megvalósuló esetek

A foglalkozástól eltiltás bírói mérlegeléssel kiszabható első esetkörében, a foglalkozás gyakorlásától azt lehet eltiltani, aki a bűncselekményt szakképzettséget igénylő foglalkozás szabályainak megszegésével követi el. Ez a rendelkezés azzal szemben is alkalmazható, aki a bűncselekmény elkövetésekor a tevékenységet nem a foglalkozásaként gyakorolta, de rendelkezik annak a foglalkozásnak a gyakorlásához szükséges szakképesítéssel,³² amely szabályainak megszegésével a bűncselekményt elkövette.³³ Ebben az esetben akár szándékos, akár gondatlan elkövetés is alapot szolgáltat a büntetés alkalmazására.³⁴

Szakképzettséget igénylő foglalkozáson, egyrészt azokra a foglalkozásokra kell gondolni, melyek gyakorlásához szükség van valamilyen képesítésre,³⁵ másrészt a szakképzettség megszerzése megfelelő gyakorlat eredménye is lehet.³⁶ Szakképzettséget igénylő foglalkozásnak tekinthetők például az egészségügyi, jogi, légiirányítói, oktatói foglalkozások. Nem sorolhatók viszont ebbe a körbe többek között a takarítók, a kisegítők, a személygyűjtők, a portások.³⁷

A gyakorlat megvizsgálásával az tapasztalható, hogy a bíróságok számos esetben egészségügyben dolgozó elkövetőkkel szemben szabtak ki erre a fordulatra hivatkozással foglalkozástól eltiltást. Ezekben az esetekben az egészségügyi dolgozók súlyosan visszaéltek az egészségügyi szakképzettséget igénylő foglalkozásukkal és az abból fakadó bizalommal, mintegy megszegve a rájuk irányadó foglalkozási szabályokat.

A gyakorlatban előforduló egyik esetben a vádlott, a számára ígért jogtalan előnyt olyan valótlan tartalmú okirat kiállításáért kapta, melyet joghatás kiváltására hivatalos eljárásban kívántak felhasználni.³⁸ Kétségtelenül nagy a társadalomra veszélyessége az ilyen típusú deliktumoknak az egészségügy területén, mivel ezek a cselekmények képesek teljesen aláásni a betegek bizalmát a szakemberek iránt és veszélyeztetik az egész rendszer integritását. Hasonlóan indokolt volt az eltiltás azzal a szociális ápolóval szemben, aki az időskorú sértett

³² Tehát az ismereteken, és nem annak bizonyítására szolgáló alakszerű képesítésen van a hangsúly. Földvári: im. 170.

³³ Btk. 52. §

³⁴ A gyakorlat azt mutatja, hogy gyakoribb a gondatlan, hanyag elkövetés. Belovics: im.

³⁵ Az állandóan követett ítélkezési gyakorlat szerint, aki valamely szakképzettséget igénylő tevékenységet fejt ki, arra a szóban levő foglalkozás szabályai az irányadóak attól függetlenül, hogy azt éppen az adott foglalkozás keretei között teszi-e. BH+ 2003.12.570 I.

³⁶ Görgényi: im.

³⁷ Központi Statisztikai Hivatal: Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR-08) <https://www.ksh.hu/docs/szolgaltatasok/hun/feor08/feorlista.html> 2024. október 26.

³⁸ BH 2023.11.268 – hasonló eset: Nyíregyházi Járásbíróság B.399/2013/288.

beteg orrát befogta, bal kezével kis-közepes erővel a sértett gégejét leszorította mindaddig, amíg a sértett már nem mutatott életjeleket.³⁹

Találunk azonban példát az eltiltásra a jogi szférában dolgozók esetén is. Öt év jogi végzettséghez kötött foglalkozás gyakorlásától lett eltiltva az a vádlott, aki jogellenes keresést végzett az ingatlan-nyilvántartási rendszerben, azt illetéktelen személyekkel megosztotta, ezekért pedig vagyoni előny juttatását elfogadta.⁴⁰ Az indokolásban a bíróság rámutatott, hogy a jogi pálya alapja a bizalom és a titoktartás, így ez a szankció képes biztosítani azt, hogy a vádlott ne használhassa ki a jogi szakképesítésből eredő lehetőségeit a jövőben.⁴¹

3.2. A foglalkozás felhasználásával megvalósuló esetkör gyakorlata

A bírói mérlegelésen alapuló második esetben azt lehet eltiltani a foglalkozás gyakorlásától, aki a bűncselekményt foglalkozásának felhasználásával, szándékosan⁴² követi el. Eszerint a szakképzettséghez nem kötött és hatósági engedély nélkül gyakorolható foglalkozással kapcsolatban is alkalmazható jelen törvényhely, de csak megjelölt munkakör tekintetében.

A foglalkozás felhasználásával szófordulat arra utal, hogy az elkövető a szándékos bűncselekmény elkövetése során a foglalkozását eszközként használja fel.⁴³ A Kúria precedensértékű határozatában rámutat, hogy a foglalkozási ágon belül a ténylegesen betöltött munkakört, annak adottságait, az azáltal nyújtott lehetőségeket lehet csak felhasználni.⁴⁴ Ennek nem, mint lehetőségnek, hanem ténylegesen fenn kell állnia. A bíróságoknak kötelessége megállapítani, hogy az elkövető ténylegesen milyen módon használta fel a foglalkozása által nyújtott lehetőséget a bűncselekmény véghezvitelénél.⁴⁵

A gyakorlatban erre a fordulatra hivatkozva is számos esettel találkozunk.⁴⁶ Egy ügyvéd például azért lett eltiltva a foglalkozásától, mert az ingatlanárverési eljárás során százezer

³⁹ Fővárosi Ítélőtábla Bf.173/2019/9.

⁴⁰ Nyíregyházi Törvényszék B.466/2016/28.

⁴¹ Látható tehát, hogy nem az elkövető képességeiről, hanem a jövőbeli döntéseiről van szó. Például, ha egy leendő pilótát eltiltanak a repüléstől, mert nem tud átmenni a vizsgán, akkor a döntés alapja az illető képessége, hiszen úgy gondolják, hogy nem rendelkezik a biztonságos repüléshez szükséges képességekkel. Viszont ebben az esetben nem a jogász képességeiről van szó, hanem a jövőbeli döntéseiről, hiszen nagy az esélye annak, hogy a jövőben hasonló bűncselekményt követne el. Antrew: im. 607.

⁴² A szükségszerűen szándékos elkövetés azzal magyarázható, hogy a foglalkozást fogalmilag is csak szándékos bűncselekmény elkövetésére lehet felhasználni. Kónya: im.

⁴³ Görgényi: im.

⁴⁴ Kúria Bfv.154/2023/10.

⁴⁵ 18. BK vélemény

⁴⁶ Például: Debreceni Ítélőtábla Bf.285/2012/13., Fővárosi Ítélőtábla Bf.168/2014/12.

forintot ígért a tanúnak, hogy a következő árverésen törvényes jogait ne gyakorolja és vételi ajánlatot se tegyen.⁴⁷ A Debreceni Ítéltábla kiemelte, hogy ilyen esetekben a „*jogi egyetemi végzettséghez kötött foglalkozástól eltiltás*” megnevezés az, amely a Kúria által is megerősített bírói gyakorlatnak⁴⁸ megfelel, mert így a jogvégzett terhelteknek nincs esélyük diplomájuk más szakterületen hasznosítására az eltiltás tartalma alatt.⁴⁹

A könyvelő foglalkozás gyakorlásától azért lett eltiltva egy vádlott, mert az tudott arról, hogy az általa könyvelt cég hamis, valótlan tartalmú nyilatkozatot nyújt be a NAV-hoz, melyben a kft. ügyvezetőjét segítette is, tehát a bűncselekményt a könyvelői szaktudása, szakismerete felhasználásával követte el.⁵⁰ A könyvelők olyan pozícióban vannak, ahol hozzáférésük van érzékeny pénzügyi adatokhoz és a szaktudásuk révén képesek a bűncselekményeket hatékonyan elősegíteni, ezáltal pedig nagy kárt okozni a központi költségvetésnek.

Az egészségügyi szférából példával élve, az orvosi foglalkozás gyakorlásától az a főorvos lett eltiltva, aki szándékosan a sértett nemi szervére ismeretlen eredetű lúgot öntött. A vádlott égési terápiával foglalkozó gyakorló orvos is volt egyben, így tisztában volt azzal, hogy a lúgnak milyen hatása van az égési sérülések okozása során. A vádlott e cselekedetével megszegte a Hippokratészi esküt, az orvosi feladatok ellátására teljesen méltatlanná vált.⁵¹ Ki kell emelni, hogy az orvosok elsődleges feladata az emberek egészségének védelme és gyógyítása, a vádlott ezzel szemben fizikai sérülés okozására használta fel szaktudását, ami egyértelműen szembe megy az orvosi hivatás etikai követelményével.⁵²

Ezekben az ügyekben tehát a vádlottak magatartása kimerítette a lehetséges esetek alkalmazásának a feltételeit és a bíróság a mérlegelési jogkörében eljárva kiszabta a

⁴⁷ Debreceni Törvényszék B.223/2020/10.

⁴⁸ Kúria Bhar.III.1659/2014.

⁴⁹ Debreceni Ítéltábla Bf.65/2021/6. – hasonló eset: Kúria Bhar.1515/2019/10.

⁵⁰ Veszprémi Járásbíróság B.1673/2014/34. – hasonló eset: Fővárosi Ítéltábla Bf.100/2019/18., Zalaegerszegi Törvényszék B.11/2014/18.

⁵¹ Fővárosi Törvényszék B.1146/2015/31. A méltatlanság a foglalkozás gyakorlására való erkölcsi alkalmatlanságot jelent. A méltatlanság szempontjainak meghatározása az egyes foglalkozások esetében elsődlegesen a bíró feladata, viszont ehhez támpontot a különböző foglalkozások etikai kódexei, az ellátott munkakörrel kapcsolatos belső szabályzatok és munkaköri leírások nyújtanak. (Kónya: im.)

⁵² Az orvos és a fogorvos szakma közbizalomhivatás. Az orvos és a fogorvos különleges státusza a magas etikai és erkölcsi normák betartása mellett a legmagasabb színvonalú egészségügyi szolgáltatás nyújtására kötelez. Paulina Tomaszewska: *The disciplinary responsibility of the Polish physicians and dentists for professional delinquencies committed abroad.* 1. <https://www.jomswsge.com/pdf-130709-61227?filename=The%20disciplinary.pdf> 2024. október 31.

foglalkozástól eltiltást, amely véleményem szerint mindegyik esetben szükséges volt újabb hasonló bűncselekmények elkövetésének megakadályozása érdekében.⁵³

4. A foglalkozástól eltiltás kötelező esetei

4.1. Abszolút büntetés kiszabási szabály⁵⁴ egy relatíve határozott szankciórendszerben?

A foglalkozástól eltiltás kötelező eseteinek vizsgálatakor fontos egy elméleti kérdésről is beszélni, nevezetesen, hogy a magyar szankciórendszer relatíve határozott, amely a büntetéskiszabás feladatának megosztását jelenti a törvényhozó és a bíró között.⁵⁵ A törvényhozó meghatározza a kereteket és a bíró ezen belül szabadon mérlegel. A büntetőper bírójának az egyik legfontosabb feladata a szankciókiszabás, amelynek keretében az absztrakt törvényi büntetési nemet és tételkeretet figyelembevéve egyéniesít, tehát az előtte fekvő ügy összes körülményére figyelemmel szabja ki a konkrét büntetést (vagy büntetéseket).⁵⁶ A bírónak ebben a feladatkörében eljárva szabad mérlegelési jogköre van, ugyanakkor előfordulnak olyan kötelező jelleggel alkalmazandó szabályok a Btk.-ban,⁵⁷ amikor a bíró elveszti ezt a döntési autonómiáját.

A foglalkozástól eltiltás kötelező eseteinek beiktatásával felmerül egy olyan büntetőjogi szempontból érdekes dilemma, hogy a relatíve határozott szankciórendszerünkben elvileg életidegen a kötelezően kiszabandó szankció, hiszen az egy abszolút büntetéskiszabási szabály, és az a bíró kezének teljes megkötését jelenti. Ezzel a bíró tulajdonképpen egyszerű végrehajtó szerepbe kényszerül, a feladata csupán a minősítés lesz, a jogalkotó pedig tulajdonképpen a jogalkalmazás mezejére téved.⁵⁸ A bírói mérlegelés kizárása pedig konkrét esetekben igazságtalanság büntetés kiszabását eredményezheti.

Érdemes ugyanakkor megemlíteni, hogy a jogalkotónak felhatalmazása van arra, hogy konkrét büntetéskiszabási szabályokat határozzon meg. A törvényhozó nemcsak általános

⁵³ A foglalkozástól eltiltás akkor tűnik a legerősebbnek, ha az érintett foglalkozás olyan, amely jelentősen ki van téve bántalmazásoknak és visszaéléseknek – az egészségügy és a jog egyértelműen ilyen területek, hiszen ezekben a szakmákban óriási a kiszolgáltatottság. Antrow: im. 608.

⁵⁴ Gál István László – Szűcs András: *A büntetések*. In: Polt Péter (szerk.): Új Btk. Kommentár. 2. kötet. Budapest, Nemzeti Közszerológati és Tankönyv Kiadó 9.

⁵⁵ Pápai-Tarr Ágnes: *Gondolatok a büntetéskiszabás néhány elméleti és gyakorlati kérdéséről*. Pro Futuro 2017/1. 21.

⁵⁶ Ambrus István, Újvári Ákos: *Adalékok a büntetéskiszabás elvi és gyakorlati kérdéseihez*. Magyar Jog, 2020/10. 584.

⁵⁷ Lásd például: kötelező járművezetés, pénzbüntetés, kiutasítás esetei.

⁵⁸ Pápai-Tarr: im. 22.

szempontokat állapíthat meg a jogalkalmazó számára, hanem amennyiben az bizonyos büntetőpolitikai célok elérése érdekében szükséges, konkrét büntetéskiszabási szabályokat is meghatározhat.⁵⁹ A jogalkotók e szabadsága alkotmányosan is elfogadott, hiszen az Alkotmánybíróság rögzítette,⁶⁰ hogy a büntetési célokból nem következik, hogy a jogalkotó a büntetéskiszabás körében ne írhatna elő kötelezően alkalmazandó szabályokat.⁶¹ Ennek van viszont egy korlátja, mégpedig, hogy alkotmányosan igazolható cél érdekében kell történnie⁶², ami véleményem szerint a foglalkozástól eltiltás mérlegelést nem tűrő eseteiben vitathatatlanul bizonyítható. Jelen esetben ilyen büntetőpolitikai cél a kiskorúak szexuális védelme,⁶³ egészséges testi, értelmi, érzelmi fejlődése, összességében a kiskorúak fokozott büntetőjogi védelmének szükségessége.

Ambrus István tanulmányában ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy az abszolút büntetéskiszabási szabályok előírását azért nem tartja szerencsés megoldásnak, mert amennyiben a bíró a büntetés kiszabásakor nem mérlegelhet, azt feltehetően ott fogja elvégezni, ahol arra még utoljára lehetősége van, nevezetesen a bűncselekmény minősítésénél. Markánsan mutat rá, hogy az ilyesfajta abszolút büntetéskiszabási szabályokba bele van kódolva, hogy a büntetőjogi minősítést az ítélkező tévútra viszi.⁶⁴

Egy másik súlyos probléma az abszolút büntetéskiszabási szabállyal az, hogy kizárja az arányos büntetés lehetőségét, hiszen a büntetési rendszer, amely egyébként az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodik, valamint a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást.⁶⁵ A másik oldalról vizsgálódva viszont meg kell említeni, hogy az ilyen abszolút büntetéskiszabási szabály képes hozzájárulni az egységes jogalkalmazás megteremtéséhez, amely a jogbiztonság egyik alapvető követelménye.

A bírói mérlegelést teljesen kizáró, kógens rendelkezés a Btk.-ban a kötelező és végleges hatályú foglalkozástól eltiltás. Amennyiben tehát fennállnak annak alkalmazásának

⁵⁹ Pápai-Tarr: im. 22.

⁶⁰ 23/2014. (VII. 15.) AB határozat (60) https://ujbtk.hu/wp-content/uploads/2014/07/23_2014_AB.html 2024. október 26.

⁶¹ Ambrus István: *Alkotmánybírósági határozat a halmazati három csapásról*, Jogesetek Magyarázata, 2015/4. 428.

⁶² 23/2014. (VII. 15.) AB határozat (60)

⁶³ Azt, hogy a fiatalok szexuális fejlődését védeni kell a korai, és ezért potenciálisan káros felnőtt hatásokkal szemben, már számos jogtudós kiemelte, lásd: Roger Kusch and Karen Ilka Mössle: *Verschärfter Jugendschutz*, 1994 NJW 1504 vagy Friderich-Christian Schroeder, Das 29, Stgb. 175, 182§, 1994, NJW 1501, 1502 vagy Tröndle és Fischer, supra note 34, 182/4§ vagy Eckhard Horn: *Systematischer Kommentar zum Strafgesetzbuch* 182/13§ (1998.)

⁶⁴ Ambrus (2015): im. 23.

⁶⁵ 23/2014. (VII. 15.) AB határozat (42)

együttes feltételei, a jogalkalmazó köteles azt kiszabni a terhelt számára. Jelen fejezetben azt próbálom bemutatni, hogy a jogalkotó miért dönthetett úgy, hogy kizárja a bírói mérlegelés jogát, és előírja a foglalkozástól eltiltás kötelező kiszabását a jelen fejezetben tárgyalt bűncselekmények elkövetőivel szemben.

4.2. Európai elvárások: a kiskorúak fokozott büntetőjogi védelmének hatékony megvalósítása

A témánk szempontjából fontos nyomatékosítani azokat a nemzetközi szinten érvényesülő elvárásokat, amelyek megkövetelnek egyfajta merev büntetőjogi fellépést a *szexuális bűncselekmények elkövetőivel* szemben. Az Európai Parlament és Tanács 2011/93/EU irányelve a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, nagy szerepet játszott a foglalkozástól eltiltás kötelező eseteinek beiktatásánál, hiszen az irányelv célja a gyermekek fokozott büntetőjogi védelme.⁶⁶ Az irányelv kihangsúlyozza, hogy a gyermekek szexuális bántalmazása és kizsákmányolása különösen súlyosan sérti az alapvető jogokat, például a gyermekeknek a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát.⁶⁷

A 10. cikk értelmében a bűncselekmények ismételt elkövetése kockázatának elkerülése érdekében a tagállamoknak kötelessége megtenni minden olyan intézkedést, amely biztosítja a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmény elkövetőivel szemben, hogy átmenetileg vagy véglegesen eltilthatók legyenek minden olyan szakmai tevékenység gyakorlásától, amelyek a gyermekekkel való közvetlen és rendszeres kapcsolattartással járnak.

Érdemes megemlíteni továbbá az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelemről szóló egyezményét is. Az egyezmény értelmében a foglalkozás gyakorlásától el lehet tiltani azokat, akik egy gyermeket szexuális zaklatás vagy tevékenység végig nézésére kényszerítenek anélkül, hogy ezekben részt kellene vennie. Azonfelül kiszabható a szankció minden olyan esetben, amikor az elkövető a gyermek testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti.⁶⁸

⁶⁶ Az Európai Parlament és Tanács 2011/93/EU irányelve a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről (2011. december 13.) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0093> 2024. október 26.

⁶⁷ Irányelv (1)

⁶⁸ Az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelemről szóló Egyezménye (Lanzarote – 2007. október 25.) <https://rm.coe.int/168046e1d2> 2024. október 26.

Az egyezmény 22. cikke alapján minden félnek meg kell tennie a szükséges jogalkotási intézkedéseket annak érdekében, hogy az olyan szakmák gyakorlásának, amelyeknek része a gyermekekkel való rendszeres kapcsolat, legyen feltétele, hogy a jelentkezőket korábban nem ítélték el a gyermekek szexuális zaklatásával összefüggő bűncselekményért. A foglalkozástól eltiltás kötelező eseteinek a beiktatásával a jogalkotó ezen nemzetközi kötelezettség vállalásának igyekezett eleget tenni.

4.3. Az első kötelező eset: a kiskorúak sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények esetei.

A gyermekek védelme kiemelt fontosságú, ez vitathatatlan. Sok helyzetben védtelenek, kiszolgáltatottak, függő viszonyok jellemzik fejlődésüket. Ezt a hatalmi viszonyt eltérő okokból, de számos ember próbálja kihasználni, amit az államnak kötelessége megakadályozni,⁶⁹ súlyosabb esetekben pedig büntetni, figyelembe véve a büntetőjog ultima ratio elvét. A kiskorúak szexuális kizsákmányolásának növekedése, különösen annak online térben történő térnyerése az elmúlt évek digitális devianciáinak jelentős részét teszi ki, amely a koronavírus járvány idején fokozottan erősödött.⁷⁰

A foglalkozástól eltiltásnak három kötelező esetét tartja számon a joggyakorlat, így a rendelkezések kategorikusak, mérlegelést nem engedő kötelezettséget rónak a bíróságokra.⁷¹ Az első esetben, a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetőjét, ha a bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követte el, illetve a gyermekpornográfia elkövetőjét végleges hatállyal el kell tiltani bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban⁷² áll.⁷³ Ez a büntetéshez kapcsolódó

⁶⁹ Amerikában és szerte Nyugat Európában a gyermekek elleni, nagy nyilvánosságot kapott szexuális bűncselekmények miatt a törvényhozók egyre több törvényt fogadtak el a gyermekek szexuális védelme érdekében. Nora Demleitner: *Abusing State Power or Controlling Risk?: Sex Offender Commitment and Sicherungsverwahrung*. https://scholarlycommons.law.wlu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1155&context=wlu_fac (1624.) 2024. október 31.

⁷⁰ Windt Szandra: *A gyerek: érték vagy értékes árucikk?* Belügyi szemle, 2022/8. 1691.

⁷¹ BKv 2021.1 A Kúria Büntető Kollégiumának 1/2021. (V. 13.) BK véleménye

⁷² Az „egyéb hatalmi vagy befolyásolási viszony” alatt bármilyen olyan személyes és függelmi viszonyt kell érteni, ami nem tartozik bele a hozzátartozói, nevelőszülői kapcsolatba. Ilyen viszony állhat fenn például egy gyermek és édesapjának barátja, vagy szomszédja között, viszont fontos, hogy utóbbi személy fejtsen ki valamilyen tevékenységet (a gyermekre vigyázzon, vállalja el, hogy elviszi iskolába stb.) Legfőbb Ügyészség Büntetőbírói Ügyek Főosztálya BF. 72/2013. számú körlevele

⁷³ Btk. 52. § (3) kitekintés: A foglalkozástól eltiltás első mérlegelést nem tűrő esete hasonlóan jelenik meg a svájci alkotmányban, miszerint azok a személyek, akiket azért ítélték el, mert egy gyermek vagy egy kiszolgáltatott

előírás tehát kifejezett védelmet jelent a gyermekek számára, hiszen az eltiltás kötelezően végleges hatályú.⁷⁴

Kérdésként merült fel korábban, hogy a végleges hatályú eltiltás vonatkozik-e a gyermekpornográfia elkövetőire is. Pontosítani azért kellett a törvényszövegen, mert a gyermekpornográfia a Btk. XIX. Fejezetében szereplő bűncselekmény ugyan, de egyes ügyekben nem azonosítható a bűncselekmény kriminológiai értelemben vett sértettje, illetve nem minden esetben határozható meg pontosan a sértettnek a bűncselekmény elkövetése idején fennálló életkora (egy korábban készített felvétel esetén például), vagy az is előfordulhat, hogy az adott bűncselekménynek nincs sértettje. A törvény emiatt egyértelművé teszi, hogy a végleges hatályú eltiltást alkalmazni kell a gyermekpornográfia elkövetőire is.

Ezt a Btk. miniszteri indokolása azzal magyarázza, hogy a gyermekpornográfia elkövetői az abnormális hajlamaik fölötti kontrollt elveszítik, és a társadalmi együttélés alapjait megsértve követik el a bűncselekményt, ami könnyen megismétlődhet a sértettek feletti tartós befolyást feltételező helyzetben.⁷⁵ Nagyon kockázatos lenne, amennyiben a gyermekpornográfia elkövetői ismételten kiskorúakkal való fizikai kapcsolatot feltételező foglalkozást tölthetnének be.⁷⁶

A Kúriának 2020-ban egy másik fontos kérdésben kellett állást foglalnia, miszerint azok a személyek, akik szemtanúi a szeméremsértő módon magát mutogató személy magatartásának, a bűncselekmény sértettjeinek minősülnek-e. A Btk. szerint ugyanis akkor kell kiszabni a foglalkozástól eltiltást, amennyiben a nemi élet szabadsága elleni bűncselekményt kiskorú sérelmére követik el. A szeméremsértés vétsége esetén nem tekinthetők a bűncselekmény sértettjeinek azok, akik szemtanúi az elkövető magatartásának. A Btk. megfogalmazása szerint a bűncselekmény szituációs eleme a más előtt, nem pedig a más sérelmére történő

személy szexuális integritását sértették, véglegesen elveszítik azt a jogot, hogy kiskorú gyermekekkel vagy függőségben lévő személyekkel foglalkozást vagy társadalmi tevékenységet gyakoroljanak. (Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft Art 123c) Nagy Ferenc tanulmányában kiemeli, hogy úgy tekint erre az esetre, mint alkotmányi rangra emelt speciális foglalkozástól eltiltásra. (Nagy Ferenc: *Törvényességi, büntetőjogi normák Európa egyes alkotmányaiban*, JK. 2015/12. 564.)

⁷⁴ Ezzel szemben a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény elkövetője esetében a jogalkotó az eltiltás alkalmazását tette kötelezővé, de annak tartalma határozott idejű vagy végleges hatályú is lehet.

⁷⁵ A gyermekpornográfia szükségszerűen a felvételeken szereplő passzív alany „sérelmére elkövetett”, ezért a passzív alanyok életkora megalapozza a Btk. 52. § (3) bekezdése alapján a foglalkozástól eltiltás kötelező alkalmazását. BH 2021.156., Kúria Bfv.II.1.300/2020.

⁷⁶ A gyermekpornográfia kriminalizálása a jog egyik legkevésbé vitatott területe, hiszen nincs elfogadható liberális álláspont a gyermekekkel szembeni szexuális bűncselekményekre. Az efféle bántalmazások sokáig a társadalom féltve őrzött titkai voltak, viszont ezek mára napvilágot láttak és sajnos elmondható, hogy semmiféle más bűncselekmény nem foglalkoztatja ennyire a sajtót, a gyermekek szexuális bántalmazása tulajdonképpen az egyes kultúrák fő narratívájává vált. Amy Adler: *The perverse law of child pornography*. 210-227. https://www.jstor.org/tc/accept?origin=%2Fstable%2Fpdf%2F1123799.pdf&is_image=False 2024. október 26.

magamutogatás. Ennek értelmében kötelezően, végleges hatályú eltiltásnak nincs helye a szeméremsértés elkövetőjével szemben.⁷⁷

A bírói gyakorlatból szemezgetve érdekesnek tűnhet annak feltárása, hogy az abszolút büntetéskiszabási szabály alkalmazására ténylegesen a gyakorlatban milyen esetekben került sor. Kutatómunkám során egyértelművé vált, hogy az esetek egyik részében az elkövetők olyan munkakörökben követték el a bűncselekményt a kiskorúak sérelmére, ahol azokkal eleve függőségi viszonyban álltak.⁷⁸ Kétségtelen, hogy ilyen helyzetekben a foglalkozástól eltiltás kiszabása egy újabb bűncselekménytől való visszatartás érdekében elkerülhetetlen.

A bíróság például végleges hatállyal⁷⁹ eltiltott egy edzőt a foglalkozástól, aki a nevelése és felügyelete alatt álló sértett nemi szervét lemeztelenítette, majd annak akarata ellenére megfogta és kezével mozgatta azt, azt követően a telefonjával a sértett nemi szervét lefényképezte.⁸⁰ Kétségtelen, hogy az elkövető különösen kiszolgáltatott helyzetben lévő sértettet bántalmazott, aki ráadásul az ő felügyelete alatt állt – ez a hatalmi viszony fokozza a bűncselekmény súlyosságát, mivel a gyermek nevelésre, védelemre számít egy edzőtől, nem pedig abúzusra.

Érdekes kérdést vetnek fel ugyanakkor azok az esetkörök, amikor az elkövetőt akkor is el kell tiltani kötelezően a foglalkozásától, amikor a büntetőjogi felelősséget megalapozó deliktum végrehajtásakor egészen más jellegű foglalkozást gyakorolt, sok helyzetben így észszerűtlennek tűnt a foglalkozástól eltiltás kiszabása. A Fővárosi Ítéltábla például egy olyan elkövetővel szemben mondta ki az eltiltást, aki korábban kertészként dolgozott – az ítélet szerint több alkalommal együtt aludt az akkor hat év körüli sértettel (akinek a felügyeletét az édesanyja bízta a vádlottra), kezével és szájával a sértett nemi szervét izgatta, együtt fürdött vele, amelynek során szintén szexuálisan kihasználta őt.⁸¹

A gyakorlatban kétségtelenül kisebb annak a relevanciája (nem teljesen kizárt), hogy egy korábban kertészként tevékenykedő jövőbeli foglalkozása lehetőséget adna a bűncselekmény megismétlésére. Egyrészt azért, mert olyan foglalkozások betöltéséhez, amelyek gyermekekkel kapcsolatosak, jellemzően speciális képzettségekre és engedélyekre van

⁷⁷ Kúria Bfv.597/2020/13.

⁷⁸ Gyakorlati relevanciája tehát például akkor van, ha az elkövető például eleve pedagógus, nevelő, gyermekorvos, ápoló, szociális munkás, pszichológus, edző, lelkész, táborvezető.

⁷⁹ Bár tanulmányom elején kihangsúlyoztam, hogy a foglalkozástól eltiltás esetében a büntetés célja leginkább a prevencióban áll, itt azért kiemelem, hogy egy végleges hatályú foglalkozástól eltiltás esetében erősen érvényesül a megtorló jelleg. Gellér Balázs tanulmányában éppen arra utal, hogy a legsúlyosabb bűncselekmények esetén a megtorló karakterisztika kell, hogy a szankciót meghatározza, amit nagyon helyeslek a kiskorúak sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények esetén. Gellér Balázs: *Büntetéskiszabás Magyarországon negyedik Büntetőtörvénykönyvében*. JK 2015/2. 71.

⁸⁰ Székesfehérvári Törvényszék B.31/2020/44.

⁸¹ Fővárosi Ítéltábla Bf.199/2020/7.

szükség. Aki nem rendelkezik ezekkel, az nem valószínű, hogy ezeket megszerzi a jövőben és ilyen munkakört fog betölteni. Másrészt, olyan foglalkozások esetében, amelyek közvetlenül kapcsolódnak gyermekekkel való munkavégzéshez, a munkáltatók általában előéleti ellenőrzést végeznek. Egy olyan személy, aki korábban szexuális bűncselekményt követett el kiskorú sérelmére, nagy valószínűséggel nem fog engedélyt kapni ilyen munkakör betöltésére.⁸²

Számos esetben az elkövető saját hozzátartozója sérelmére követett el hasonló bűncselekményt. A Fővárosi Törvényszék például azért szabott ki végleges hatályú eltiltást, mert a vádlott a kiskorú lánya sérelmére szexuális cselekményt végzett, több alkalommal a bugyijába nyúlt, simogatta a nemi szervét.⁸³ A Debreceni Ítéltábla pedig egy olyan vádlottal szemben mondta ki az eltiltást, aki a felügyelete alatt álló sértett jelenlétében rendszeresen pornográf tartalmú filmeket nézett, erőszakkal arra kényszerítette, hogy a kezével elégítse ki.⁸⁴

Sajnálatos módon ezekben az esetekben a foglalkozástól eltiltás kiszabása nem a hozzátartozók sérelmére elkövetett bűncselekmények megelőzését szolgálja. Az elítélt szülő a saját gyermekével a büntetés kitöltése után bármikor újra ilyen helyzetbe kerülhet, így véleményem szerint ilyen esetekben is megkérdőjeleződik a foglalkozástól eltiltás kiszabásának ésszerűsége.

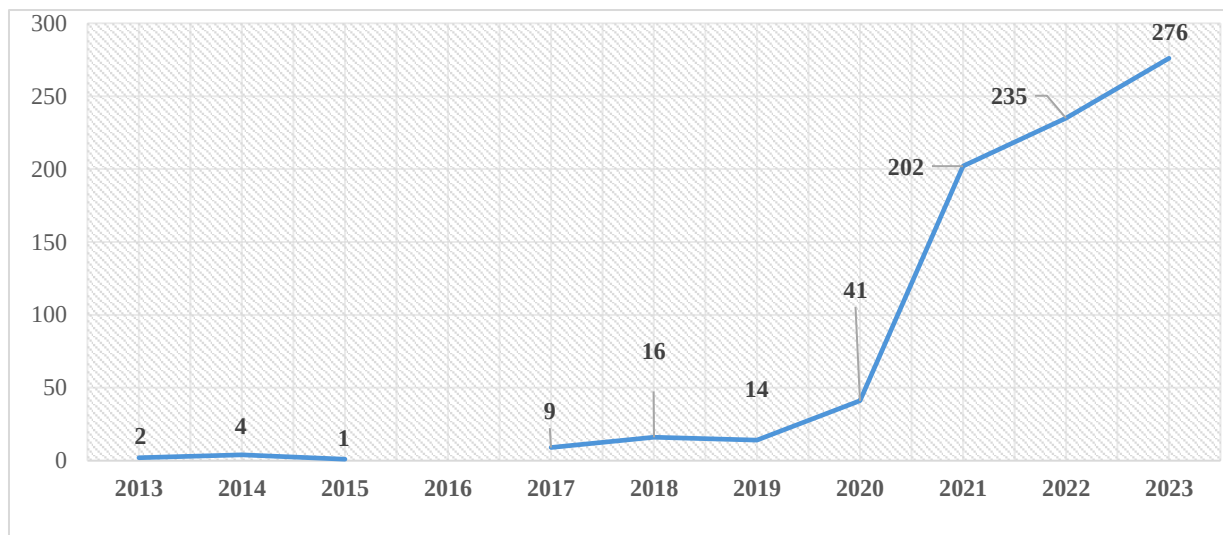
Összességében elmondható, hogy célcsoportja ennek a kötelező esetnek mindenképpen azok az elkövetők lennének, akik a bűncselekmény elkövetése idején is olyan foglalkozást gyakoroltak, vagy rendelkeznek olyan képesítéssel, ahol a kiskorúakkal való közvetlen kapcsolat, befolyási, hatalmi viszony közvetlenül fennállt, hiszen az ő esetükben bír tényleges gyakorlati relevanciával a foglalkozástól eltiltás. A képzettség hiánya, az átképzési lehetőségek nehéz volta miatt igen valószínű, hogy az elkövetők másik csoportja a jövőben sem lépne a foglalkozásán keresztül kapcsolatba kiskorúakkal.

Viszont ki kell emelni, hogy a fent leírt cselekmények mind jogi, mind morális szempontból elfogadhatatlanok, így a foglalkozástól eltiltás kiszabása azért mutatkozik szükségesnek, hogy a jövőbeli potenciális áldozatok védve legyenek, illetve, hogy a kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények száma csökkenjen.

⁸² hasonló esetek, amikor nincs gyakorlati relevanciája az elkövető eredeti foglalkozásának: Fővárosi Törvényszék B.362/2020/20. (a vádlott szobafestő volt), Szegedi Ítéltábla Bf.494/2020/19. (a vádlott foglalkozása tehergépkocsi vezető)

⁸³ Fővárosi Törvényszék B.27/2021/31.

⁸⁴ Debreceni Ítéltábla Bf.II.392/2021. – hasonló eset (hozzátartozó sérelmére): Szegedi Ítéltábla Bf.590/2021/33.

85

1. ábra Nemi élet szabadsága és nemi erkölcs bűncselekmény miatt foglalkozástól eltiltottak száma

A fenti ábra a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények miatt kiszabott foglalkozástól eltiltások alakulását mutatja a Btk. hatályba lépését követő időszakban. Az adatokból jól látszik, hogy jelentős növekedés figyelhető meg, miután a jogalkotó kötelező jelleggel írta elő a szankció kiszabását. A legnagyobb változás 2021-ben mutatkozik, amikor közel négyszer annyi eltiltást szabtak ki, mint az azt megelőző évben, de az elmúlt két évben is jelentős gyarapodást láthatunk. 2023-ban a kiskorú veszélyeztetése és a költségvetési csalás után már a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények elkövetői teszik ki a foglalkozásuktól eltiltottak legnagyobb hányadát.

2023-ban a foglalkozástól eltiltást a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmény körében leggyakrabban szexuális visszaélés (91 db) miatt szabott ki a bíróság, ezt követi a gyermekpornográfia (82), szexuális erőszak (46), szexuális kényszerítés (32), szeméremsértés (17)⁸⁶, gyermekprostitúció kihasználása (7), valamint a kitartottság (1).⁸⁷ A statisztikai adatok elemzésekor az is kirajzolódott, hogy az esetek közel 99%-ban kizárólag férfiakkal szemben

⁸⁵ Jogerősen befejezett büntetőeljárások statisztikai adatai (revízió után) 2013-2023 <https://birosag.hu/birosagokrol/statisztikai-adatok/jogerosen-befejezett-buntetoeljarasok-vadlottainak-statisztikai-adatai/revizio-utan> 2024. november 3.

⁸⁶ Az elméleti kérdések körében kiemelttem, hogy nincs helye foglalkozástól eltiltásnak a szeméremsértés elkövetőjével szemben jelen törvényhelyre hivatkozva. Ebben a 17 esetben a bíróságok nagy valószínűséggel a lehetséges esetekre hivatkozva szabták ki az eltiltást.

⁸⁷ A 2023. évben jogerős határozattal befejezett büntetőeljárások felnőttkori vádlottjainak adatai <https://birosag.hu/birosagokrol/statisztikai-adatok/jogerosen-befejezett-buntetoeljarasok-vadlottainak-statisztikai-adatai/revizio-utan/2023> 2024. november 3.

szabták ki a foglalkozástól eltiltást a fent tárgyalt bűncselekmények miatt, csupán négy női elkövetőt vontak felelősségre gyermekpornográfia miatt.

A statisztikai adatok tanulmányozásakor feltűnt, hogy tizenkét esetben a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetőjével szemben nem végleges hatályú eltiltást szabott ki a bíróság, hanem határozott időben állapította meg azt. Ez vagy azért történt, mert nem a kötelező, hanem a lehetséges esetekre hivatkozva szabták ki a foglalkozástól eltiltást, vagy a határozott idejű eltiltás a törvénnyel ellentétesen⁸⁸ lett megállapítva.

Fontosnak tartom megemlíteni a látenciát is, hiszen a függőségi viszony miatt a bűncselekmények jelentős része rejtve marad a hatóságok elől, mivel a kiskorúak a félelem és a kiszolgáltatottság miatt félnek a következményektől és a megbélyegzéstől. Ez sajnálattal hozzájárul a statisztikai adatok *torzításához*.⁸⁹

4.4. A második kötelező eset: a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény elkövetője

A foglalkozástól eltiltás második kötelező esete⁹⁰ szerint a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény elkövetőjét el kell tiltani bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. A Kúria ítéletében precedens értékűen rámutatott, hogy a kiskorú veszélyeztetését akkor is meg kell állapítani, ha már a terhelt cselekménye következtében a sérelem lehetősége létrejön.⁹¹

A Btk. miniszteri indokolása utal rá, hogy a kiskorú veszélyeztetése a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyeztető magatartásokat öleli föl. A büntetés alkalmazhatóságához nem követelmény, hogy az elkövető az eltiltás tárgykörébe tartozó szakértelmet igénylő foglalkozással rendelkezzen.⁹²

A Btk. 52. § (4) bekezdése szerint különös méltánylást érdemlő esetben a foglalkozástól eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető. A Legfőbb Ügyészség KÜFO 1799/2021/1. számú iránymutatása értelmében a kerületi ügyészségek számos alkalommal mellőzték a

⁸⁸ Lehetséges például, hogy a bíró elsőfokon határozott időre szabta ki a foglalkozástól eltiltást, amely ellen nem fellebbeztek, nem volt perújítás, így az elsőfokon hozott ítélet emelkedett jogerőre.

⁸⁹ 2022-ben például a büntetések 2,64%-a volt csupán a foglalkozástól eltiltás, lásd a statisztikai adatok fejezetben.

⁹⁰ Btk. 52. § (4) beiktatta: 2017. évi CXLIX. törvény (egyes törvényeknek a gyermekek fokozottabb védelme érdekében szükséges módosításáról) 2. §

⁹¹ Kúria Bfv.24/2020/7.

⁹² BH 2022.33, Kúria Bfv.I.147/2021.

foglalkozástól eltiltás szankcióját kiskorú veszélyeztetése miatt. A különös méltánylást érdemlő eset fogalmára vonatkozóan sem a Btk.-ban, sem egyéb jogszabályban nem találunk utalást, azt a bírói gyakorlat feladata kialakítani. A jogalkalmazó szervek a bűncselekmény elkövetésének jellegét, módját, körülményeit, valamint a terhelt személyét veszik figyelembe annak értékelésekor.

Csapucha Bernadett tanulmányában arra utal, hogy főszabályként az alanyi és tárgyi oldalon felmerülő tényezők együttes értékelése vezethet a különös méltánylást érdemlő eset megállapításához.⁹³ Kérdésként merülhet fel bennünk, hogy a jogalkotó miért nem tette lehetővé a (3) bekezdésben nevesített kötelező eltiltás esetében is a mellőzés lehetőségét. A Btk. miniszteri indokolása ezt azzal magyarázza, hogy a kiskorú veszélyeztetése bűncselekményének kisebb a tárgyi súlya, mint a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekményeknek.

A bírói gyakorlatban számos esetet találunk a kiskorú veszélyeztetése miatt kiszabott foglalkozástól eltiltásra. Nem egyedi eset és kifejezetten indokolt volt a tanári szakképesítéshez kötött foglalkozástól eltiltani azt a pedagógust, aki a nevelésére bízott gyermekeket rendszeresen megalázta és testileg bántalmazta. Több alkalommal megszegyenítette a sértetteket az osztálytársaik előtt, beleütött a sértett gyermekek hasába, kezüknél fogva megrángatta őket.⁹⁴ A Kúria rámutat arra, hogy ezek a magatartások nagy számú gyermeknél szorongást és pszichoszomatikus tüneteket kiváltó, súlyos kötelességszegésnek minősülnek.⁹⁵ A pedagógus által elkövetett cselekmények rendkívül súlyosak, úgy gondolom, hogy ezek a magatartások nemcsak a kiskorúak fejlődését károsítja, hanem a pedagógus hivatásnak alapvető etikai normáit is sérti.⁹⁶

A pedagógus vádlottak esetén kulcsfontosságú a foglalkozástól eltiltás kiszabása, hiszen nagy valószínűséggel a büntetés kitöltése után visszatérnének a tanári pályához, és hasonló bűncselekményt követnének el diákjaik sérelmére. A pedagógusi pálya kiemelten érzékeny, mivel a tanárok legfőbb feladata a diákok személyes, szociális és akadémiai fejlődésének támogatása, nem pedig a testi, érzelmi és értelmi veszélyeztetésük.

⁹³ Csapucha Bernadett: *A család büntetőjogi védelme hazánkban, különös tekintettel a kiskorú személyek oltalmára.* Budapest, 2023. 108.
https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/Csapucha_Bernadett_dolgozat.pdf 2024. október 27.

⁹⁴ Nyíregyházi Járásbíróság B.895/2017/69.

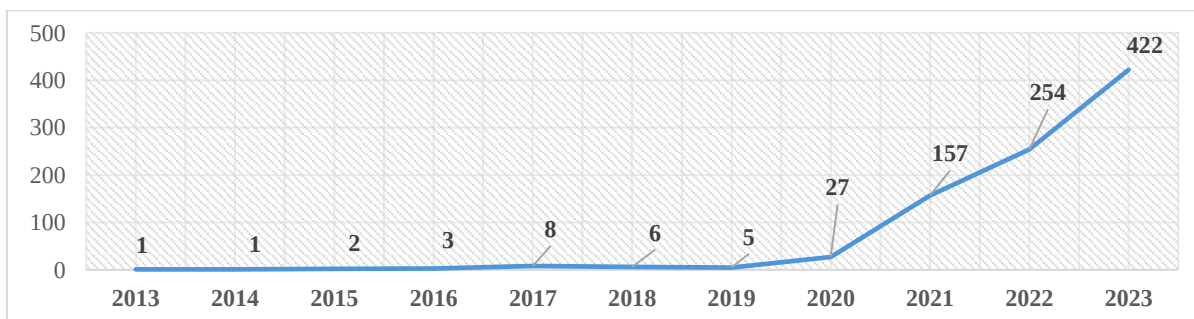
⁹⁵ Kúria Bfv.1029/2019/5.

⁹⁶ hasonló esetek: Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság B.547/2020/18., Zalaegerszegi Törvényszék Bf.209/2019/4., Ügyészség Sajtóközleménye, 2020. március 23. <https://ugyeszseg.hu/az-ugyeszseg-fellebbezett-hogy-a-vadlott-soha-tobbe-ne-tanithasson-kiskoruakat/> 2024. október 26.

A bírói gyakorlat feltárása során egyértelművé vált, hogy számos esetben a kiskorú veszélyeztetését a vádlott a hozzátartozója sérelmére követte el. A Soproni Járásbíróság például azon vádlottak vonatkozásában szabta ki eltiltást, akik az autista gyermeküket sérülései elszenvedését követően nem vitték orvoshoz, amivel veszélyeztették gyermekük testi fejlődését.⁹⁷ Egy debreceni ügyben azzal a vádlottal szemben szabta ki a bíróság, aki három kiskorú gyermeke jelenlétében rendszeres bántalmazta élettársát, verte gyermekeit, valamint súlyos nélkülözésnek is kitette őket azzal, hogy a család jövedelmét saját alkoholfogyasztása finanszírozására fordította.⁹⁸

Sok esetben prevenciós célból ésszerű a foglalkozástól eltiltás kiszabása, hiszen az ilyen magatartásokat tanúsító szülők alkalmatlanok és méltatlanok arra, hogy olyan foglalkozást gyakoroljanak a jövőben, amelynek keretein belül kiskorúakkal hatalmi viszonyba kerülhetnének. Ugyanakkor a fenti bűncselekmények áldozatai a vádlottak gyermekei voltak, akikkel a büntetés letöltése után ugyanúgy hatalmi viszonyba fognak kerülni, eszerint maga a foglalkozástól eltiltás kiszabása azt nem tudja megakadályozni, hogy a vádlottak ne kövessenek el hasonló bűncselekményt a gyermekük sérelmére. A sértettek szempontjából ezért a szülői jogok korlátozását és különböző családvédelmi intézkedéseket hatékonyabbnak tartom.

Ahogy az előző kötelező esetről, itt is számtalan olyan ügyet találunk, ahol a foglalkozástól eltiltás kiszabása ésszerűtlennek tűnik az elkövető foglalkozása miatt. A hegesztő vádlottal szemben azért szabták ki az eltiltást, mert az több alkalommal azzal fenyegette egy hozzátartozója gyermekeit, hogy le fogja vágni a fejüket, fenyegetése eszközéül elővett egy huszonhét centiméter hosszúságú kést, majd azzal megszúrta az unokáját. Jelen esetben lehet, hogy a foglalkozástól eltiltás helyett inkább egy agresszió kezelő tréningen való részvételre kellett volna kötelezni.

⁹⁷ Soproni Járásbíróság B.259/2021/3.

⁹⁸ Debreceni Ítéltábla Bf.456/2023/13. – hasonló eset: Debreceni Törvényszék Kb.12/2021/33., Szegedi Ítéltábla Bf.335/2020/21.

Megállapítható, hogy a fejezetben részletezett kötelező eset hatálybalépését követően közel hatszor annyi foglalkozástól eltiltást szabott ki a bíróság kiskorú veszélyeztetése miatt, mint az azt megelőző évben. 2022-ben ismét jelentős a növekedés, viszont 2023-ban már 402 bűnelkövetővel szemben szabták ki a foglalkozástól eltiltást a fent tárgyalt deliktum miatt, eszerint pedig egyértelművé vált, hogy a kiskorú veszélyeztetése miatt szabták ki a legtöbb eltiltást a bíróságok (az összes bűncselekményi kör 30.07%-át tették ki). Ebben az esetben a női és férfi bűnelkövetők aránya közel azonosan oszlott meg.

A kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény kapcsán is szót kell ejteni a látenciáról, hiszen olyan bűncselekménytípusról van szó, ami az esetek nagy részében a zárt ajtók mögött marad. Ez indokolható például azzal, hogy általában nincs kézzel fogható bizonyíték (mint például egy emberölés esetében), valamint a gyermekek sokszor nem is tudják, hogy bűncselekmények áldozatai.⁹⁹

Összességében megállapítható, hogy e két kötelező eset az utóbbi két évben jelentősen átformálta a foglalkozástól eltiltás büntetéskiszabási gyakorlatát. 2022-ben már a foglalkozástól eltiltások alapját képező bűncselekmények egyharmadát a kötelező esetek deliktumai tették ki, 2023-ban pedig ez az arány egykettőre növekedett – hiszen 1384 esetben szabtak ki a bíróságok foglalkozástól eltiltás, ebből 698 esetben (50.43%) nemi élet szabadsága elleni és kiskorú veszélyeztetése bűncselekménye miatt.

4.5. De lege ferenda javaslat

A kötelező esetek kapcsán vitatható, hogy miért pont ennél a két bűncselekményi körnél kötelező a foglalkozástól eltiltás kiszabása.¹⁰⁰ A Btk.-ban még számos más olyan deliktum van, amelyek szintén veszélyeztetik a kiskorúakat, hasonlóan a kiskorú veszélyeztetéséhez vagy a szexuális bűncselekményekhez. Az emberkereskedelem és kényszermunka tényállásában szerepel egy olyan fordulat, amikor az emberkereskedelem és kényszermunka éppen a sértett

⁹⁹ Ki kell emelni azt a szellemi fölényt, – például egy szülő-gyermek viszonylatban – ami bírhat olyan jelentőséggel, hogy a gyermek azt gondolja, hogy nem lehet más megoldás, kizárólag a felette állóval való közös élet. Sajnálatos módon vannak olyan szülők, akik kihasználják ezt a helyzetet, magukhoz láncolják a gyermeket, ebben a kiszolgáltatott helyzetben pedig a gyermekek többsége azt érzi, hogy ebből a lehetetlennek tűnő helyzetből nincs kiút, így inkább hallgatva folytatják mindennapjaikat.

¹⁰⁰ Természetesen nem szabad elfelejteni a harmadik kötelező esetet, viszont az nem kiskorúakkal kapcsolatos.

nevelésével, felügyeletével, gondozásával, gyógykezelésével kapcsolatos, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követhető el, valamint a passzív alany életkorának is jelentősége van.¹⁰¹

Jogosan merül fel az a kérdés, hogy a kiskorúak hatékony büntetőjogi védelme nem kívánna-e meg egy általánosabban alkalmazható esetkört. A relatíve határozott szankciórendszer követelményével ellentétben az abszolút büntetéskiszabási szabályok jogalkotó általi meghatározása. Ennek megfelelően nem tűnik ésszerűnek egy újabb kötelező eset megteremtése. A kötelező esetek láthatóan átrendezték a büntetéskiszabási gyakorlatot, hiszen láthattuk, hogy 2023-ban a foglalkozástól eltiltást az esetek felében már a kiskorú veszélyeztetése és a nemi szabadság elleni bűncselekmények miatt szabták ki.

Úgy vélem, hogy a kiskorúak hatékony büntetőjogi védelmének szem előtt tartásával, de a relatíve határozott szankciórendszer követelményét is tiszteletben tartva, a kötelező esetek kiiktatásával a törvényhozónak szükséges lenne megalkotnia egy harmadik lehetséges esetet, amellyel a jogalkalmazók visszanyernék széles mérlegelési jogkörüket és az ő belátásukra bízják, hogy az egyes esetekben indokoltnak tartják-e kiszabni a foglalkozástól eltiltást, vagy sem.

Következtetésképp a harmadik lehetséges esetben a bíró mérlegelhetne minden olyan helyzetben, amikor tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követnek el bármilyen bűncselekményt. Így a jogalkotó nem emelne ki speciálisan egyes deliktumokat, amelyek esetén kötelező az eltiltás, hanem a bíró józan ítélőképességére bízna, hogy az ügy egyedi ismérveit megvizsgálva és az elkövető személyét nézve indokoltnak tartja-e kiszabni a foglalkozástól eltiltást.

A javasolt lehetséges esetben tehát amennyiben az elkövető bűncselekményt követne el tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére, eltiltható lenne bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll.

Fentebb már utaltam rá, hogy a foglalkozástól eltiltásnak gyakorlati relevanciája a kiskorúakkal kapcsolatban leginkább akkor van, amikor az elkövető foglalkozása eleve összefügg gyermekek nevelésével, felügyeletével. E tekintetben azért lehet célszerű az általam

¹⁰¹ Btk. 192. § (2)

javasolt lehetséges eset beiktatása, mert a jogalkalmazók így el tudják kerülni, hogy a jövőben az észszerűtlennek tűnő esetekben ne szabják ki a foglalkozástól eltiltást.¹⁰²

Így az általam ajánlott lehetséges esetre hivatkozva lehetett volna kiszabni a foglalkozástól eltiltást akkor, amikor a testnevelés tanár vádlott szándékosan maradandó fogyatékossgot okozott diákjának azzal, hogy bemelegítés nélkül nyolcszáz méter leúszását követelt tőle, amellyel diákja combizomzatának sérvesedése következett be¹⁰³, vagy amikor az egyik gyermekotthonban gyermekfelügyelőként dolgozó vádlott úgy megrúgta az otthonban lakó kiskorú sértettet, hogy az életveszélyes sérülést szenvedett.¹⁰⁴

II. A FOGLALKOZÁSTÓL ELTILTÁS BÜNTETÉSKISZABÁSI GYAKORLATA

A hazai büntetéskiszabási gyakorlat feltárásához statisztikai adatokat elemeztem. Kutatásomhoz a hazai bírósági statisztikai adatokat dolgoztam fel, illetve ahol szükséges volt, ott az ügyészség statisztikai adatbázisát hívtam segítségül.¹⁰⁵

Az adatok vizsgálata elengedhetetlen ahhoz, hogy megismerjük a foglalkozástól eltiltás büntetőjogi szankciórendszerben elfoglalt helyét, a többi büntetéssel való kapcsolatát. Kutatásom fókuszában a felnőttkorú elkövetőkkel szemben kiszabott foglalkozástól eltiltások voltak, megvizsgáltam az új Btk. hatályba lépését követő időszakban az évről-évre bekövetkező tendenciákat, illetve egy-egy adott naptári év adatai is részletes elemzés alá kerültek.

1. A Magyarországon kiszabott büntetések

Napjainkban a laikusok – és gyakran maguk az elkövetők is – egyenlőségjelet tesznek a büntetés és a szabadságvesztés büntetés közé, és úgy ítélik meg, hogy egyéb szankció nem is számít büntetésnek.¹⁰⁶ Ez a gondolat azonban hamar megdönthető, bár kétségtelen, hogy mai

¹⁰² Eszerint egy olyan helyzet alakulna ki, mint a kötelező esetek beiktatása előtt, hiszen a kötelező esetek beiktatásáig a bírók jóval kevesebb esetben szabtak ki foglalkozástól eltiltást. Ebből levonható az a következtetés, hogy diszkrecionális jogkörükben eljárva nem tartották indokoltnak kiszabni azt.

¹⁰³ BH 2003.5.179.

¹⁰⁴ BH 2011.7.184.

¹⁰⁵ A jogerősen befejezett büntetőeljárások vádlottjainak statisztikai adatait egy excel adatbázis tartalmazza (elérhető: <https://birosag.hu/birosagokrol/statisztikai-adatok/jogerosen-befejezett-buntetoeljarasok-vadlottainak-statisztikai-adatai/revizio-utan>) 2013-tól 2023-ig, az adatok kódolása és elemzése után készítettem el saját grafikonjaimat, táblázataimat. Továbbá felhasználtam a büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység főbb adatait (2013-2023), valamint az Ügyészségi Statisztikai Tájékoztatókat (Büntetőjogi Szakág 2013-2022). <https://ugyeszseg.hu/statisztikai-adatok/buntetobirosag-elotti-ugyeszi-tevekenysegi/> 2024. november 10.

¹⁰⁶ Barabás: im. 43.

napig az egyik leggyakrabban kiszabott szankció hazánkban a szabadságvesztés. Kerezi Klára is utal rá, hogy a büntetéshez az emberek többsége a börtönt társítja, pedig az elkövetők kétharmadát nem zárt intézeti körülmények között végrehajtott szankcióval sújtják.¹⁰⁷ 2022-ben a bíróságok összesen 51.268, 2023-ban 49.199 terhelttel szemben szabtak ki valamilyen büntetést. A következő táblázat szemlélteti hazánk büntetéskiszabási gyakorlatát a rendelkezésünkre álló statisztikai adatok utolsó két évét bemutatva. Az adatok ismeretében hazánkban a legtöbb esetben pénzbüntetést ezt követően pedig szabadságvesztést szabnak ki a bíróságok a bűnelkövetőkkel szemben.¹⁰⁸

Büntetések	Kiszabott büntetések 2022-ben (db., %)	Kiszabott büntetések 2023-ban (db., %)
Pénzbüntetés	24.593 (47,97%)	23.380 (47,52%)
Szabadságvesztés	19.634 (38,30%)	19.450 (39,53%)
Járművezetéstől eltiltás	14.881 (29,03%)	14.271 (29,01%)
Közérdekű munka	7669 (14,96%)	7021 (14,27%)
Elzárás	1710 (3,34%)	1661(3,38%)
Kiutasítás	1418 (2,77%)	2140 (4,35%)
Foglalkozástól eltiltás	1351 (2,64%)	1384 (2,81%)
Sportrendezvények látogatásától való eltiltás	77 (0,15%)	19 (0,04%)
Kitiltás	22 (0,04%)	23 (0,05%)

1. táblázat Büntetéskiszabási gyakorlat 2022-2023

Korábban már utaltam rá, hogy valamennyi ország nagy hangsúlyt fektet arra, hogy különböző szabadságelvonással nem járó büntetéseket helyezzen előtérbe a büntetéskiszabás

¹⁰⁷ Kerezi Klára: *Alternatív szankciók és közösségben végrehajtott büntetések*. In: Borbíró Andrea – Gönczöl Katalin – Kerezi Klára – Lévay Miklós (szerk.): *Kriminológia*. Wolters Kluwer, Budapest, 2016. 910.

¹⁰⁸ Németországban szintén a pénzbüntetés (83%) és a szabadságvesztés a két leggyakrabban kiszabott szankció 2022-ben. Ugyanakkor a foglalkozástól eltiltás természetét tekintve nem büntetésnek, hanem sokkal inkább biztonsági intézkedésnek minősül. Jörg-Martin Jehle: *Strafrechtspflege in Deutschland*. 37-39. https://www.bundesjustizamt.de/SharedDocs/Downloads/DE/Justizstatistiken/Strafrechtspflege_Deutschland.pdf?__blob=publicationFile&v=3 2024. október 28.

során, csökkentve a szabadságvesztésre ítélték számát.¹⁰⁹ A táblázat adatai alapján levonható az a következtetés, hogy ez a cél részben teljesül azzal, hogy pénzbüntetést szabnak ki leggyakrabban a bíróságok és nem elhanyagolható a közérdekű munka büntetés kiszabása sem.

Elmondható, hogy 2022-ben az egyes jogoktól megfosztó büntetések aránya negyedrészt képezi az összes kiszabott büntetésnek (összesen 17,749 esetben szabtak ki ilyen büntetéseket, ami a 24.9%-a csupán az összes kiszabottnak), 2023-ban pedig ez az arány némileg növekedett. Az is megállapítható, hogy a legdominánsabb jogfosztó szankció a járművezetéstől eltiltás. A járművezetéstől eltiltás utóbbi években bekövetkező markánsan növekvő adatai magyarázhatók a jogszabályi változásokkal, miszerint az új Btk. a járművezetéstől eltiltás kiszabásának is megteremtette egy kötelező esetkörét. A járművezetés ittás vagy bódult állapotban bűncselekmény elkövetőjét kötelezően kell eltiltani a járművezetéstől.

A foglalkozástól eltiltás 2022-ben mindösszesen a 2.66%, 2023-ban 2.81%-a a kiszabott büntetéseknek. A viszonylag csekély alkalmazási gyakoriság leginkább azzal magyarázható, hogy a jogalkotó feltételekhez köti a foglalkozástól eltiltás kiszabását. A kiszabásra csak abban az esetben kerülhet sor, ha a szakképzettséget igénylő foglalkozás szabályait szegi meg az elkövető, vagy a foglalkozás felhasználásával szándékosan, követi el a bűncselekményt. Aki ezeknek a feltételeknek nem felel meg, azt nem lehet eltiltani a foglalkozástól. A három kötelező esetben úgyszintén behatárolt az alkalmazási esetköre.

A pénzbüntetés, közérdekű munka, elzárás esetén a jogalkotó nem támaszt speciális feltételeket azok kiszabásához, így érthető, hogy azokat sokkal gyakrabban szabják ki a bíróságok, mint a foglalkozástól eltiltást, így azok valóban képesek arra, hogy a szabadságvesztés büntetés alternatívái legyenek.

2. A foglalkozástól eltiltások alakulása

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nő	22	36	62	66	86	118	139	96	210	283	305
Férfi	122	178	270	300	343	464	542	419	768	1068	1079
	144	214	332	366	429	582	681	515	978	1351	1384

¹⁰⁹ Ennek több oka van, amelyek közül megemlíthető a szabadságelvonással járó büntetések költséges volta, az újabb bűncselekmény elkövetésétől való visszatartásra való alkalmasságukba vetett hit megingása, a büntetés-végrehajtási intézetek állapota. Sipos Ferenc: *Új szabályok, régi gondok a közérdekű munka szabályozásában*. 71. https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/egyeb/mjsz/201601/7_siposferenc.pdf 2024. október 26.

A viszonylag csekély alkalmazási gyakoriság mellett is megállapítható, hogy évről-évre egyre növekvő súllyal van jelen a foglalkozástól eltiltás a kiszabott szankciók között. 2023-ban még mindig növekedett az eltiltottak száma, de nem akkora mértékkel, mint az azt megelőző években.¹¹⁰ 2013-ban mindösszesen 144 esetben¹¹¹ szabta ki a bíróság e szankciót, 2023-ban pedig összesen 1384 esetben.¹¹² Tíz év leforgása alatt mondhatjuk, hogy közel tízszeresére emelkedett a kiszabott foglalkozástól eltiltások száma. Az adatok arra engednek következtetni, hogy a növekedés a foglalkozástól eltiltás kötelező esetköreinek köszönhető.

A foglalkozástól eltiltás időtartamát tekintve 2023-ban 1004 határozott ideig tartó és 380 végleges hatályú eltiltás került kiszabásra. A határozott időtartamban megállapított foglalkozástól eltiltások száma mintegy ¾-e az összes kiszabott foglalkozástól eltiltásnak, de ez az arány nem is annyira meglepő, tekintve, hogy a bírók szem előtt tartják az arányosság és az ultima ratio elvét a jogalkalmazás során. A végleges hatályú eltiltások viszonylag magas aránya azzal magyarázható, hogy a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények esetén kötelező a végleges hatályú eltiltás.

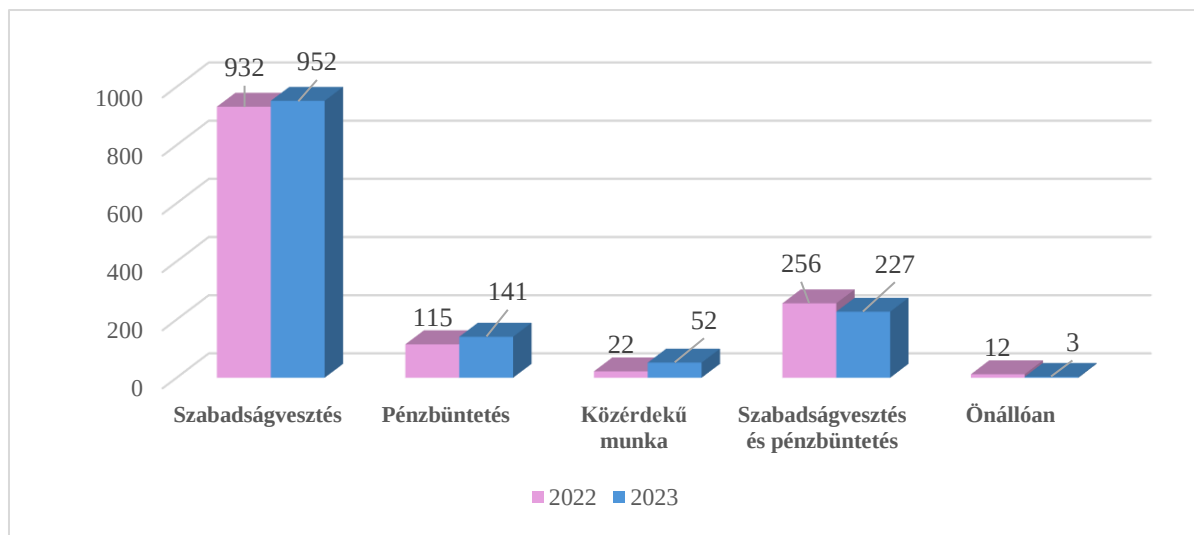
3. A foglalkozástól eltiltás és más büntetések viszonya

A foglalkozástól eltiltás egy olyan büntetési nem, amelyet önállóan és más büntetés mellett is kiszabhat a bíróság. Kiemelt érdeklődéssel figyeltem meg emiatt, hogy vajon a foglalkozástól eltiltást az utóbbi évtizedben milyen büntetések mellett szabták ki a bíróságok, és van-e annak gyakorlata hazánknak, hogy önállóan kerül kiszabásra.

¹¹⁰ Egy évben visszaesés látszik, mégpedig 2020-ban, ami a pandémia időszaka volt, így a preventív célú kijárási korlátozások és a karanténkötelezettség járulhattak hozzá ahhoz, hogy mérséklődjön a foglalkozástól eltiltások száma.

¹¹¹ Ez a szám viszont magyarázható azzal, hogy nem teljes évi adatokról beszélünk, hiszen a Btk. 2013. július 1.-én lépett csak hatályba.

¹¹² Az Ügyészség statisztikai adataiból kiderül, hogy 2023-ban a legtöbb foglalkozástól eltiltás Bács-Kiskun vármegyében és a fővárosban került kiszabásra, a fővárost Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye követi, és közel azonos számokkal Pest vármegye és Borsod-A-Z vármegye.

3. ábra 2022-2023 Foglalkozástól eltiltás mellett kiszabott büntetések

Az adatokból egyértelműen kitűnik, hogy a bíróságok a foglalkozástól eltiltást leggyakrabban szabadságvesztés mellett szabják ki, ritkábban fordul elő, hogy pénzbüntetés és közérdekű munka büntetés mellett kerülne kiszabásra. Az adatok talán nem is olyan meglepőek, hiszen a foglalkozástól eltiltást az esetek többségében nagyobb tárgyi súlyú bűncselekmények miatt szabják ki (kötségvetési csalás, nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények), amelyek a tárgyi súly miatt megkívánják a szabadságvesztés büntetés kiszabását is.

Ebből az a következtetés vonható le, hogy a foglalkozástól eltiltás nem a szabadságvesztés büntetés alternatívája – hiszen azt nem helyette, hanem sokkal inkább mellette szabják ki a bíróságok.¹¹³ Az elmúlt két év statisztikai adatai között ebben a tekintetben nem mutatkozik nagy különbség. A bíróságok a 2023-as évben több esetben szabtak ki szabadságvesztést és pénzbüntetést a foglalkozástól eltiltás mellett, és kevesebb esetben szabták ki önállóan az eltiltást. 2023-ban összesen három alkalommal került a foglalkozástól eltiltás önállóan kiszabásra, mely nagyon csekély számnak mondható és mindhárom esetben foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés miatt szabták ki.

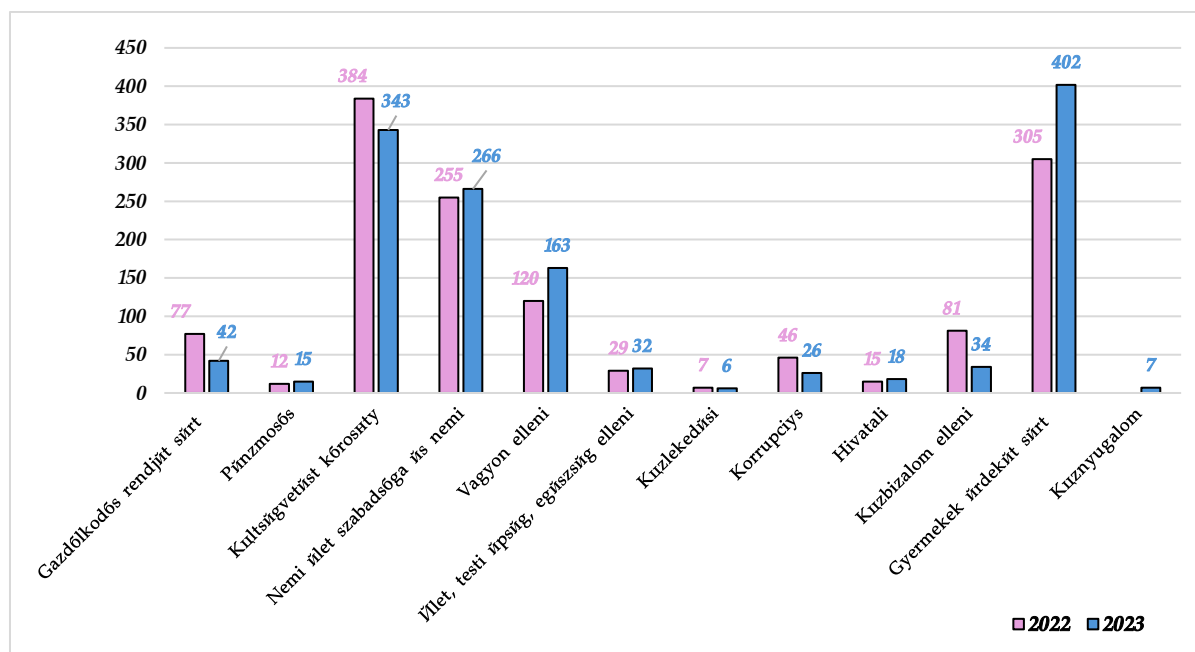
¹¹³ Ambrus István kiemeli, hogy szabadságvesztést helyettesítő szankciónak klasszikus értelemben kizárólag a személyi szabadság elvonásával nem járó büntetés vagy intézkedés minősülhet. Az önállóan kiszabott foglalkozástól eltiltás szabadságvesztéssel nem jár ugyan és eszerint akár helyettesíthetné is a szabadságvesztést, de nem tudja betölteni ezt a célt a bekezdésben foglalt okok miatt. Ambrus István: *Some Thoughts on the Hungarian Criminal Sanctioning System*. Jogelméleti Szemle 2016/4. 4.

Az az esetkör is gyakori a büntetéskiszabásban, amikor a bíróság pénzbüntetést és szabadságvesztést is kiszabott a foglalkozástól eltiltás mellett. Ezekben az esetekben a speciális prevenció indokolta a büntetések kombinált kiszabását.

A foglalkozástól eltiltás mellett a pénzbüntetés kiszabása elkerülhetetlen például olyan bűncselekmények vonatkozásában, mint a sikkasztás, költségvetési csalás, pénzmosás. A pénzbüntetések mértékének megvizsgálása során arra a következtetésre jutottam, hogy amennyiben az elkövetőt végleges hatállyal tiltották el a foglalkozásától, akkor a bíróságok jellemzően akár milliós nagyságrendű pénzbüntetést is megállapítottak, viszont amennyiben a foglalkozástól eltiltás időtartama egy-két év volt, akkor amellet kisebb összegű pénzbüntetés került megállapításra. A büntetéskiszabási gyakorlatban a büntetés mértéke és a bűncselekmény tárgyi súlya közötti összefüggés egyértelműen megállapítható több szankció együttes kiszabása vonatkozásában is.¹¹⁴

4. A foglalkozástól eltiltásra ítétek által elkövetett bűncselekmények

Érdekesnek tűnt annak a vizsgálata, hogy a növekvő számban előforduló foglalkozástól eltiltást milyen bűncselekmények miatt szabják ki a bíróságok.

¹¹⁴ Bár hozzá kell tennünk, hogy a pénzbüntetés mértékét nem kizárólag a bűncselekmény tárgyi súlya, hanem az elkövető jövedelmi, vagyoni, személyi körülménye és életvitele is meghatározza.

A 4. ábra a 2022-ben és 2023-ban a kiszabott foglalkozástól eltiltások bűncselekményi csoportonkénti megoszlását szemlélteti.¹¹⁵

Korábban már utaltam rá, hogy a bíróságok kiskorú veszélyeztetése miatt szabták ki a legtöbb foglalkozástól eltiltást. Ennek oka a kötelező kiszabási eset, mely lényegesen megváltoztatta a büntetéskiszabási gyakorlatot. Az eltiltások időbeli hatályát megvizsgálva elmondható, hogy a bíróságok inkább határozott időre (jellemzően két évre) szabták ki, és csak egyes kirívó esetekben mondták ki a végleges hatályú eltiltást.

A második leggyakoribb deliktum, a költségvetési csalás, amely miatt 2023-ban összesen 345 esetben szabták ki, az esetek jelentős részében szabadságvesztés, valamint szabadságvesztés és pénzbüntetés mellett. Az utóbbi eset kapcsán az állami bevételek fokozott büntetőjogi védelme ebben a formában is megjelenik, eszerint a jogalkotónak a foglalkozástól eltiltás az egyik eszköze, hogy megvédje a költségvetést, és azzal együtt az állampolgárok vagyonát is. A szankciók analízise során kiderült az is, hogy jelen elkövetőket határozott időre, általában pár évre tiltották el a foglalkozásuktól, és nem véglegesen, mellette pedig jellemzően pénzbüntetés is kiszabásra került kisebb vagy nagyobb összegben.

A költségvetési csalás után a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények elkövetői következnek, mely szintén azzal magyarázható, hogy a bíróságoknak mérlegelést nem tűrő módon kell kiszabni, amennyiben 18. életévét be nem töltött személy sérelmére követi el az elkövető a bűncselekményt.

Ezt követően a vagyon elleni bűncselekmények elkövetőivel szabnak ki leggyakrabban eltiltást, ami a vagyon elleni bűncselekmények összбүнözésen belüli túlsúlyát tekintve nem meglepő. A tizenegy vagyon elleni bűncselekmény közül gyakorlati relevanciája leginkább a lopásnak, sikkasztásnak, csalásnak és a hűtlen kezelésnek volt az utóbbi években.¹¹⁶ 2023-ban jelentősen megnövekedett a sikkasztás miatt kiszabott eltiltások száma és meglepően sok esetben végleges hatályú volt az eltiltás.

A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények közül a csődbűncselekmény miatt szabták ki leggyakrabban eltiltást. A hitelezőket a törvény azért részesíti védelemben, hogy a

¹¹⁵ Az ábra csak a 2022/23-as adatokat tartalmazza, viszont a kutatásom a 2013-2021 közötti időszakra is kiterjedt (abban az esetben, ha jelentős eltérést találok a statisztikai adatokban 2022-hez képest, azt jelezni fogom az olvasónak).

¹¹⁶ A két leggyakoribb vagyon elleni bűncselekmény egyértelműen a csalás és a sikkasztás voltak, a két deliktum miatt 2013-ban összesen 43, 2014-ben 52, 2015-ben 89, 2016-ban 92, 2017-ben 80, 2018-ban 124, 2019-ben 84, 2020-ban 62, 2021-ben 66, 2022-ben 83 esetben szabták ki foglalkozástól eltiltást.

funkciójukat a piacgazdaságban betölthessék, hiszen a piacgazdaság zavartalan működésének elengedhetetlen feltétele a zavartalan tőkeáramlás.¹¹⁷ A hitelezők fokozott büntetőjogi védelemben részesülnek, ezért az ügyészségek és a bíróságok kezében ott van a foglalkozástól eltiltás, mint jogi eszköz, és úgy tűnik használják is. A számvitel rendjének megsértése során egyre kevesebb foglalkozástól eltiltást szabnak ki a bíróságok az utóbbi években.

Növekvő tendenciát mutat az élet, testi épség, egészség elleni bűncselekmények miatt kiszabott eltiltások száma. Véleményem szerint ez azzal magyarázható, hogy a jogalkotók és jogalkalmazók az elmúlt pár évben elkezdtek egyre nagyobb figyelmet fordítani a sérülékeny csoportokra, így például a kiskorúak védelmére, ennek eredményeként pedig több foglalkozástól eltiltást szabtak ki olyan szakmákban, ahol a különböző fajta visszaélések közvetlen testi vagy egészségügyi veszélyt jelentenek.

Érdekesnek tartottam megvizsgálni, hogy állatkínzásért szabtak-e ki foglalkozástól eltiltást, és elmondható, hogy nagyon kevés esetben. Volt olyan év, ahol egyszer sem, míg máskor átlagosan öt alkalommal. Születtek olyan felvetések hazánkban, hogy érdemes lenne bevezetni az állattartástól eltiltást, mint *sui generis* büntetési nemet a foglalkozástól eltiltás mintájára.¹¹⁸ Ambrus István tanulmányában rámutat, hogy az állatkínzás elkövetői kapcsán nem alaptalan azt feltételezni, hogy büntetésük kitöltését követően nagy valószínűséggel ismét állatot fognak tartani, amikor majd újra felmerülhet az állatkínzás elkövetése, amit egy foglalkozástól eltiltáshoz hasonló *sui generis* szankció megfelelően meg tud gátolni. Természetesen ehhez szükség van ahhoz, hogy az anyagi jogi szabályozáshoz hatékony végrehajtási szabályok és gyakorlat társuljanak.¹¹⁹

Alacsony a közlekedési bűncselekmények miatt kiszabott eltiltások száma is, azokat leginkább ittas járművezetés vétsége miatt szabták ki. Ez a tendencia teljesen érthető, hiszen a közlekedési bűncselekmények elkövetőivel szemben speciális jogfosztó, jogkorlátozó szankcióként ismert és gyakran alkalmazott a járművezetéstől eltiltás. Hasonló arányokat mutatnak a hivatali bűncselekmények, a leggyakoribb deliktum e tekintetben a hivatali visszaélés.

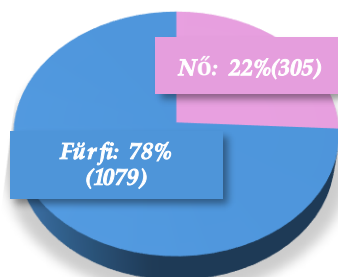
¹¹⁷ Belovics: im.

¹¹⁸ A javaslat természetkárosítás, állatkínzás, állatviadal szervezése esetén kívánta volna lehetővé tenni az állattartástól eltiltást egy évtől tíz évig terjedő határozott idejű tartamban, vagy véglegesen. T/15403. számú törvényjavaslat indokolással - egyes törvényeknek az állatvédelem megerősítése érdekében szükséges módosításáról. <https://jogkodesz.hu/doc/6747815> 2024. november 10.

¹¹⁹ Ambrus István: *Az állatkínzás bűncselekményének jogi tárgyai, egyes dogmatikai kérdései, valamint de lege ferenda szabályozása*. MJ, 2021/7-8. 464/465.

Összességében megállapítható, hogy meglehetősen széles a paletta¹²⁰ a bűncselekményi csoportokat illetően.

3. A foglalkozástól eltiltásra ítélték jellemzői

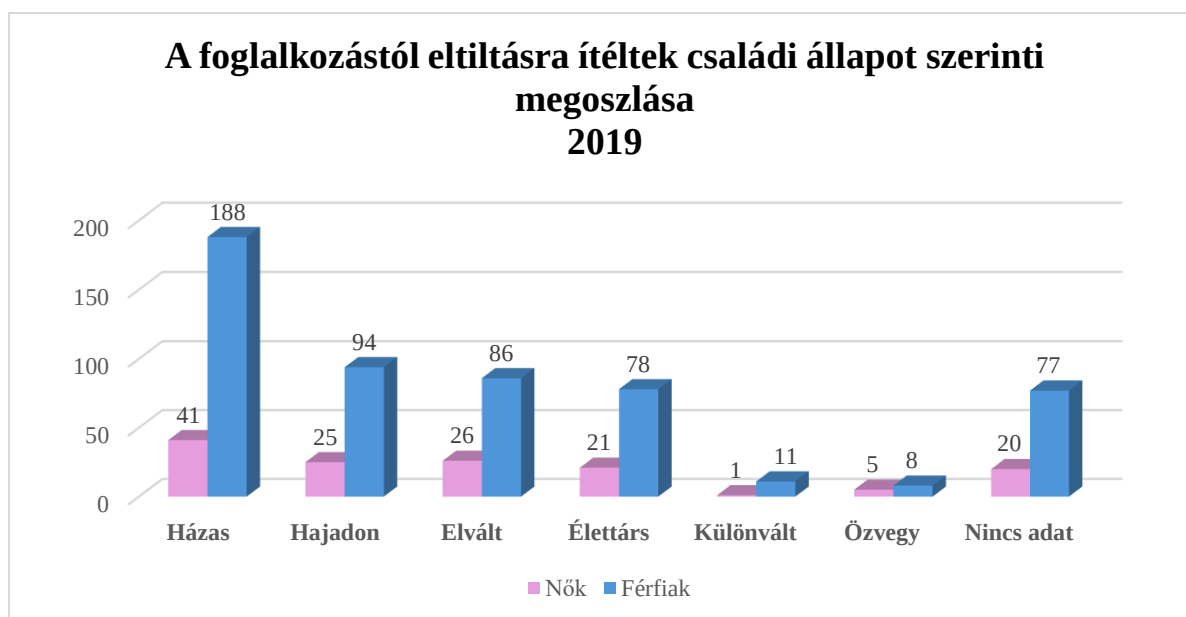
5. ábra 2023. Foglalkozástól eltiltottak száma (n=1337)

A statisztikai adatokból látszik, hogy a foglalkozástól eltiltottak közel nyolcvan százaléka férfi, a maradék húsz százaléka pedig nő, ez talán nem is meglepő, hiszen a bűncselekmények elkövetői közt eleve felülprezentált a férfiak aránya.¹²¹ A foglalkozástól eltiltást jellemzően olyan bűncselekmények miatt szabják ki, amelyek elkövetői javarészt férfiak, kiemelve a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni, a gazdaság rendjét sértő, költségvetést károsító és vagyon elleni bűncselekményeket, ez pedig jelentős tényező abban, hogy miért van több férfi az eltiltottak között.

Az elkövetők családi állapota és a végzettsége tekintetében csak 2019-ig állnak rendelkezésre statisztikai adatok, mivel a statisztikai adatbázis változásával a revízió után ezeknek az adatoknak a feltöltésére már nem került sor.

¹²⁰ Különlegességgént említem meg az olvasónak, hogy volt olyan év, ahol löfegyverrel, lőszerezéssel, szerzői jogok megsértése, zaklatás, tetteges becsületsértés, zsarolás, garázdaság, iparjogvédelmi jogok megsértése, személyi szabadság megsértése, bélyeghamisítás, kifosztás, rablás, kuruzslás, rossz minőségű termék forgalomba hozatala, tiltott szerencsejáték szervezése, zugírászat, veszélyes hulladékok elkövetett hulladékgazdálkodás rendje megsértése miatt szabtak ki foglalkozástól eltiltást.

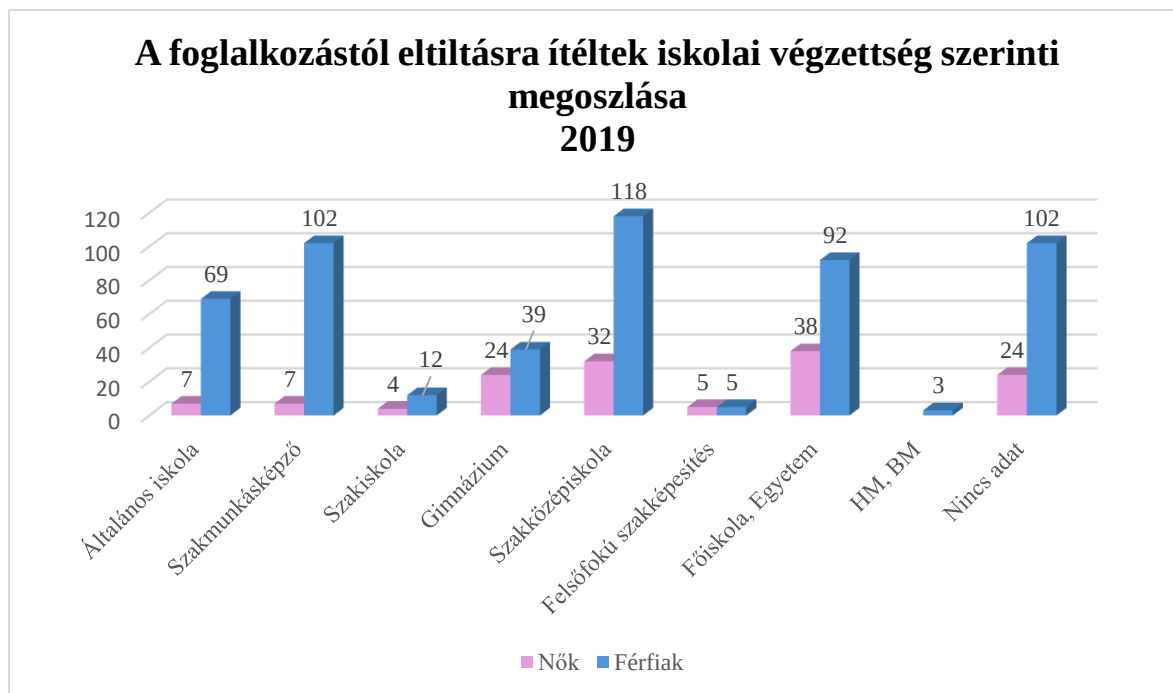
¹²¹ Az ábrán csak a 2022-es adat olvasható, viszont megvizsgáltam az előtte lévő időszakot is, amely alapján elmondható, hogy 2013 és 2021 között hasonló volt a foglalkozástól eltiltottak nemi aránya, tehát nem változott a nemi megoszlás az idő során – egyetlen jogszabály-módosítás vagy társadalmi trend hatására sem.

6.. ábra 2019 családi állapot

Az elkövetők családi állapota tekintetében sajnos sok esetben nem tartalmaznak adatokat a bírósági statisztikák. A rendelkezésre álló adatok alapján azonban megállapítható, hogy a legtöbb nő házass, őket követik az elvált családi állapotúak, majd a hajadonok. A férfiak családi állapotának statisztikai adatai nagy hasonlóságot mutatnak, a nőkhez képest az eltérés csupán annyi, hogy a házass elkövetőket a nőtlenek, és nem az elváltak követik, valamint az utolsó helyen nem a különváltak állnak, hanem az özvegy családi állapotúak. Látható, hogy mindkét nem esetében a házassok vannak a legtöbben, ami azért meglepő, mert számos szakirodalomban arról olvashatunk, hogy a házasságban élők jóval kisebb kriminalitást mutatnak.

A szabadságelvonással járó szankciók tekintetében tudjuk, hogy a terhelteket nem célszerű kiszakítani a családi környezetükből még rövid időre sem. A szabadságelvonással nem járó szankciók – mint például a foglalkozástól eltiltás is – esetében más a helyzet, hiszen ezek a szankciók nem szakítják ki az egyént a családi közegből, így nem szorul magyarázatra, hogy mindkét nem esetében a házass családi állapotúak vannak a legnagyobb számban. Viszont ebben a tekintetben megfigyelhető egy anomália, mégpedig az, hogy a foglalkozástól eltiltást az esetek meghatározó részében szabadságvesztés büntetés mellett szabják ki, így ezekben az esetekben a bíróságok éppen azt a célt érik el a családban élő elkövetők esetében, amelyet más büntetések kiszabása esetén igyekeznek elkerülni.

7. ábra 2019 Végzettség

Az iskolai végzettség és a kriminalitás közötti kapcsolat közismert. A foglalkozástól eltiltott nők legnagyobb százalékban szakközépiskolát végeztek, őket követik a diplomás nők, akik főiskolára vagy egyetemre jártak. Ez a két kimagasló adat azért nem meglepő, mert a foglalkozástól eltiltott nők legnagyobb számban olyan foglalkozások körében követték el a bűncselekményeket, amelyek adott esetben szakképesítést vagy diplomát kívántak meg (például csődbűncselekmény, csalás, sikkasztás), az ő hivatásuk körében több alkalmuk van vagyon elleni és költségvetést károsító bűncselekményeket elkövetni.

Jelentős eltérések mutatkoznak a végzettség tekintetében a két nem között, hiszen a férfiak esetében a leginkább felülprezentált csoport a szakmunkásképzőt végeztek, őket követik azok, akiknek a legmagasabb iskolai végzettsége a szakközépiskola, illetve akiknek a végzettségéről a hatóságoknak nincsen tudomása. Már valamivel kevesebben vannak a főiskolát, egyetemet végeztek, valamint az érettségivel rendelkezők. Ezek az adatok nem meglepőek abban a tekintetben, hogy a legtöbb férfi nem a fent említett vagyon elleni vagy költségvetést károsító bűncselekmény miatt lett eltiltva, hanem sokkal inkább nemi élet szabadsága elleni bűncselekmény és kiskorú veszélyeztetése miatt.

Mindent egybevetve elmondható, hogy tipikusan szakközépiskolai végzettséggel rendelkező, felnőtt házassági férfiakkal szemben jellemzően kiskorú veszélyeztetése miatt szab ki a bíróság foglalkozástól eltiltást.

ZÁRÓ GONDOLATOK

Tanulmányomban a foglalkozástól eltiltás büntetéskiszabási gyakorlatának teljes és átfogó elemzésére törekedtem. Álláspontom szerint mindig kockázatos és kihívásokkal teli egy olyan szankció elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozni, amelynek megítélése ennyire ellentmondásos a gyakorló jogászok között. Érdekes ugyanakkor, hogy ambivalens volta ellenére mégsem kap kiemelt figyelmet, a vonatkozó szakirodalom meglehetősen szegényes, annak ellenére is, hogy a többi büntetésről és a büntetéskiszabási gyakorlatról csaknem végtelen a tudományos cikkek gyűjteménye. Úgy vélem, az átfogó vizsgálat szükséges és elengedhetetlen ahhoz, hogy erről az utóbbi időben növekvő tendenciát mutató büntetési nemről és annak gyakorlati relevanciájáról megfelelő ismereteket szerezzünk.

Úgy vélem a tanulmány egyik legfőbb célja, hogy információt kapjunk a büntetésről, a joggyakorlat alapos feltárásával és a statisztikai adatokból levont következtetésekkel megvalósult. Az esetek segítettek rávilágítani a büntetés elméleti és gyakorlati nehézségeire. Bizonyítást nyert, hogy a jogszabályi változások képesek a büntetéskiszabási gyakorlatot befolyásolni. A kötelező esetek bírói gyakorlatának tanulmányozásakor kiderült az is, hogy sok esetben nem tűnt észszerűnek a foglalkozástól eltiltás kiszabása. Azoknak az elkövetőknek az esetében, akiknek a foglalkozása nem függött össze kiskorúak nevelésével, felügyeletével, igen valószínű, hogy a jövőben sem lépnének a foglalkozásukon keresztül kapcsolatba kiskorúakkal, a képzettség hiánya és az átképzési nehézségek miatt.

A kiskorúak hatékony büntetőjogi védelme érdekében tanulmányomban felvetettem azt, hogy a relatíve határozott szankciórendszer követelményének a tiszteletben tartásával, érdemes lenne megfontolni egy harmadik bírói mérlegelésen alapuló eset beiktatását, a kötelező esetek mellőzésével. Ennek értelmében minden olyan bűncselekmény esetén, melyet 18. életévét be nem töltött személy sérelmére követnek el, az elkövető eltiltható lenne minden olyan foglalkozástól, melyben kiskorúval kerülne kapcsolatba. A jogalkalmazók így visszanyernék széles mérlegelési jogkörüket lehetővé téve egy igazságosabb büntetéskiszabási gyakorlat kialakítását, mely mellett a kiskorúak hatékony büntetőjogi védelme is megvalósulna.

A foglalkozástól eltiltás büntetéskiszabási gyakorlatának megismerése érdekében statisztikai adatokat elemeztem. A foglalkozástól eltiltás az egyik legritkábban kiszabott szankció hazánkban, mert a jogalkotó speciális feltételekhez köti annak kiszabását. Bár a foglalkozástól eltiltás a Btk.-ban látszólag úgy szerepel, mint a szabadságvesztés büntetés egyik lehetséges alternatívája, de a kutatás bebizonyította, hogy nem képes az lenni. 2023-ban

összesen három esetben szabták ki önállóan e szankciót, tehát a bíróságok nem a szabadságvesztés helyett, hanem a mellett szabják ki leggyakrabban. Megvizsgálva a foglalkozástól eltiltott elkövetői kört az is kiderült, hogy tipikusan szakközépiskolai végzettséggel rendelkező, felnőtt, házas férfiakkal szemben szab ki a bíróság foglalkozástól eltiltást.

A számos kritika megfogalmazása ellenére üdvöztető büntetésnek tartom tekintve annak speciális prevenciós célját, hogy bizonyos esetekben képes megnyugvást adni a társadalom tagjainak az *erkölcsi szörnyetegekkel* szemben, valamint hogy a kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények száma a foglalkozástól eltiltás kiszabásával igenis csökkenhet.

IRODALOMJEGYZÉK

Ambrus István, Újvári Ákos: Adalékok a büntetéskiszabás elvi és gyakorlati kérdéseire, MJ, 2020/10.

Ambrus István: Alkotmánybírósági határozat a halmazati három csapásról, Jogesetek Magyarázata, 2015/4.

Ambrus István: Az állatkínzás bűncselekményének jogi tárgyai, egyes dogmatikai kérdései, valamint de lege ferenda szabályozása. MJ, 2021/7-8.

Ambrus István: A szankciós szabályok és a büntetéskiszabás néhány dilemmája Magyarországon (2010-2017), In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica, Tomus LXXXI. Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára, Főszerk.: Homoki-Nagy Mária, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Szeged, 2018.

Ambrus István: Some Thoughts on the Hungarian Criminal Sanctioning System. JSZ, 2016/4.

Finkey Ferenc: Büntetéstan problémák. Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Bizottságának Kiadványsorozata 4. szám Budapest, 1933.

Földvári József: A büntetés tana. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1970.

Gál István László – Szűcs András: A büntetések. In: Polt Péter (szerk.): Új Btk. Kommentár. 2. kötet. Budapest, Nemzeti Közszerkölátati és Tankönyv Kiadó, 2013.

Gellér Balázs: Büntetéskiszabás Magyarország negyedik Büntető Törvénykönyvében. JK/2015/2.

Gula József: A foglalkozástól eltiltás. In: Görgényi Ilona – Gula József – Horváth Tibor – Jacsó Judit – Lévy Miklós – Sántha Ferenc – Váradi Erika: Magyar Büntetőjog Általános Rész. Complex Kiadó Kft., Budapest, 2012.

Györgyi Kálmán: Büntetések és intézkedések. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1984.

Kerezsi Klára: Alternatív szankciók és közösségben végrehajtott büntetések. In: Borbíró Andrea – Gönczöl Katalin – Kerezsi Klára – Lévy Miklós (szerk.): Kriminológia. Wolters Kluwer, Budapest, 2016.

Legfőbb Ügyészség Büntetőbírószáki Ügyek Főosztálya BF. 72/2013. számú körlevele

Nagy Ferenc: A szankciórendszer. JK. 2015/1.

Nagy Ferenc: Törvényességi, büntetőjogi normák Európa egyes alkotmányaiban, JK. 2015/12.

Pápai-Tarr Ágnes: Gondolatok a büntetéskiszabás néhány elméleti és gyakorlati kérdéséről. Pro Futuro 2017/1.

Szabó András: Igazságosan vagy okosan? Akadémiai kiadó, Budapest, 1993.

Tóth Mihály: „A büntetőjogi jogkövetkezmények.” Belovics Ervin–Nagy Ferenc–Tóth Mihály: Büntetőjog I. Általános rész. Harmadik, hatályosított kiadás. Budapest, 2015.

Vokó György: A mentesítés, a Btk. és az új Bv.tv. összefüggései JK. 2015/3.

Windt Szandra: A gyerek: érték vagy értékes árucikk? Belügyi szemle, 2022/8.

FELHASZNÁLT INTERNETES FORRÁSOK

Akác Zsolt – Belegi Zsolt – Csák Zsolt – Katona Sándor – Kónya István – Márki Zoltán – Mészár Róza – Molnár Ferencné – Molnár Gábor Miklós – Somogyi Gábor: Magyar Büntetőjog I-IV. Kommentár a gyakorlat számára, frissítve: 2023. március 01. (szerk.: Kónya István) Elérhető: <https://jogkodex.hu/doc/7261216> 2024. október 26.

Alec Ewald: Collateral Consequences in the American States. Elérhető: <https://www.jstor.org/stable/pdf/42864067.pdf> 2024. október 27.

Amy Adler: The perverse law of child pornography. Elérhető: https://www.jstor.org/tc/accept?origin=%2Fstable%2Fpdf%2F1123799.pdf&is_image=False 2024. október 26.

Antrew Von Hirsch, Martin Wasik: Civil Disqualifications Attending Conviction: A Suggested Conceptual Framework. Elérhető: <https://www.jstor.org/stable/4508379> 2024. október 30.

A Büntető Törvénykönyv kommentárja (ügyészeknek, szerk.: Belovics Ervin, Polt Péter) Elérhető: <https://jogkodex.hu/doc/1832826> 2024. október 27.

Az Európai Parlament és Tanács 2011/93/EU irányelve a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről (2011. december 13.) Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0093> 2024. október 27.

Az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelemről szóló Egyezménye (Lanzarote – 2007. október 25.) Elérhető: <https://rm.coe.int/168046e1d2> 2024. október 27.

Burchett, Julia – Weyembergh, Anne – Ramat, Marta: Prisons and detention conditions in the EU. Brüsszel, Európai Unió, 2023. Elérhető: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/741374/IPOL_STU\(2023\)741374_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/741374/IPOL_STU(2023)741374_EN.pdf) 2024. november 1.

Büntetőbíróság előtti ügyési tevékenység főbb adatai (2013-2023). Elérhető: <https://ugyeszseg.hu/az-ugyeszsegrol/statisztikai-adatok/buntetobirosag-elotti-ugyesi-tevekenysege/> 2024. november 10.

Csapucha Bernadett: A család büntetőjogi védelme hazánkban, különös tekintettel a kiskorú személyek oltalmára. Budapest. Elérhető:

https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/Csapucha_Bernadett_dolgozat.pdf 2024. október 27.

Európa Tanács Miniszteri Bizottság R (92) 17. a büntetéskiszabás egyöntetűségére (1992. október 19.) Elérhető: <https://kuria-birosag.hu/hu/etmb/r-92-17-bunteteskiszabas-egyontetusegere> 2024. október 27.

Gál István – Kőhalmi László – Ujvári Ákos – Zalka Gábor: Büntető anyagi jogi általános rész. Elérhető: https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/btk/buntetojog1.1/lecke4_lap1.html 2024. október 27.

Jogerősen befejezett büntetőeljárások statisztikai adatai (revízió után) 2013-2023. Elérhető: <https://birosag.hu/birosagokrol/statisztikai-adatok/jogerosen-befejezett-buntetoeljarasok-vadlottainak-statisztikai-adatai/revizio-utan> 2024. október 27.

Jörg-Martin Jehle: Strafrechtspflege in Deutschland. Elérhető: https://www.bundesjustizamt.de/SharedDocs/Downloads/DE/Justizstatistiken/Strafrechtspflege_Deutschland.pdf?__blob=publicationFile&v=3 2024. október 28.

Kerezsi Klára: Az alternatív szankciók helye és szerepe a büntetőjog szankciórendszerében. Elérhető: https://www.okri.hu/images/stories/KT/kt39_2002_sec.pdf 2024. október 31.

Központi Statisztikai Hivatal: Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR-08) Elérhető: <https://www.ksh.hu/docs/szolgaltatasok/hun/feor08/feorlista.html> 2024. október 27.

Martin F. McDermott: Occupational Disqualification of Corporate Executives - An Innovative Condition of Probation. Elérhető: https://www.jstor.org/tc/accept?origin=%2Fstable%2Fpdf%2F1143109.pdf&is_image=False 2024. október 27.

Nora Demleitner: Smart public policy: Replacing imprisonment with targeted nonprison sentences and collateral sanctions. Elérhető: <https://scholarlycommons.law.wlu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1160&context=wluface> 2024. október 31.

Nora Demleitner: Abusing State Power or Controlling Risk?: Sex Offender Commitment and Sicherungsverwahrung. Elérhető:

<https://scholarlycommons.law.wlu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1155&context=wlufac>

2024. október 31.

Paulina Tomaszewska: The disciplinary responsibility of the Polish physicians and dentists for professional delinquencies committed abroad. Elérhető: <https://www.jomswsge.com/pdf-130709-61227?filename=The%20disciplinary.pdf> 2024. október 31.

Pápai-Tarr Ágnes – Sipos Ferenc: A pénzbüntetés fejlődésének hazai mérföldkövei. Elérhető: https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/6602/30_papaisipos_tordelt.pdf 2024. október 27.

Rodrigues, Anabela Miranda – Antunes, Maria João – Fidalgo, Sónia – Horta Pinto, Ines – Ishiy, Karla Tayumi: Non-custodial sanctions and measures in the Member States of the European Union. Elérhető: <https://cdn.penalreform.org/wp-content/uploads/2022/12/Comparative-Study-eBook-English.pdf> 2024. november 1.

Sipos Ferenc: Új szabályok, régi gondok a közérdekű munka szabályozásában. Elérhető: https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/egyeb/mjsz/201601/7_siposferenc.pdf 2024. október 27.

T/15403. számú törvényjavaslat indokolással - egyes törvényeknek az állatvédelem megerősítése érdekében szükséges módosításáról. Elérhető: <https://jogkodex.hu/doc/6747815> 2024. november 10.

Ügyészség Sajtóközleménye, 2020. március 23. Elérhető: <https://ugyeszseg.hu/az-ugyeszseg-fellebbezett-hogy-a-vadlott-soha-tobbe-ne-tanithasson-kiskoruakat/> 2024. október 26.

Váradi Erika – Görgényi Ilona – Gula József – Horváth Tibor – Jacsó Judit – Lévay Miklós – Sántha Ferenc: Magyar Büntetőjog – általános rész. Elérhető: <https://mersz.hu/gorgenyi-levay-gula-horvath-jacso-santha-csemane-magyar-buntetojog-altalanos-resz/> 2024. október 26.

Vokó György: Az egyes jogoktól megfosztó büntetések az új büntetéspénztáji kódexben. Pusztai László emlékére (szerk.: Bárd Petra, Hack Péter, Holé Katalin) Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2014. Elérhető: http://www.okri.hu/images/stories/konyvajanlo/Pusztai_2014/pusztai_laszlo_emlekere.pdf 2024. október 26.

FELHASZNÁLT JOGANYAGOK JEGYZÉKE

23/2014. (VII. 15.) AB határozat. Elérhető: https://ujbtk.hu/wp-content/uploads/2014/07/23_2014_AB.html 2024. október 27.

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXX. törvény

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló T/9554. számú törvényjavaslat indokolása. Elérhető: <https://jogkodex.hu/doc/8810317> 2024. október 27.

A foglalkozástól eltiltás alkalmazásáról szóló 18. BK vélemény, Elérhető: <https://kuria-birosag.hu/hu/kollvel/18-bkv> 2024. október 27.

A magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekéről és vétségekről szóló 1878. évi V. törvénycikk

BKv 2021.1 A Kúria Büntető Kollégiumának 1/2021. (V. 13.) BK véleménye

Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft. Elérhető: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1999/404/de> 2024. október 27.

Code pénal Art. Elérhető: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/ 2024. október 27.

Criminal Code of the Czech republic. Elérhető: <https://antislaverylaw.ac.uk/wp-content/uploads/2019/08/Czech-Republic-Criminal-Code.pdf> 2024. október 27.

Strafgesetzbuch. Elérhető: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/> 2024. október 27.

FELHASZNÁLT BÍRÓI GYAKORLAT

BH 2003.5.179.

BH 2011.7.184.

BH 2021.156.

BH 2022.33.

BH 2023.11.268.

BH+ 2003.12.570 I.

Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság B.547/2020/18

Debreceni Ítéltábla Bf.285/2012/13.

Debreceni Ítéltábla Bf.456/2023/13.

Debreceni Ítéltábla Bf.65/2021/6.

Debreceni Ítéltábla Bf.II.392/2021.

Debreceni Törvényszék B.223/2020/10.

Debreceni Törvényszék Kb.12/2021/33.

Fővárosi Ítéltábla Bf.100/2019/18.

Fővárosi Ítéltábla Bf.137/2019/7.

Fővárosi Ítéltábla Bf.168/2014/12.

Fővárosi Ítéltábla Bf.171/2019/19.

Fővárosi Ítéltábla Bf.199/2020/7.

Fővárosi Ítéltábla Bf.224/2014/16.

Fővárosi Törvényszék B.1146/2015/31.

Fővárosi Törvényszék B.27/2021/31.

Fővárosi Törvényszék B.362/2020/20.

Kúria Bfv.1029/2019/5.

Kúria Bfv.154/2023/10.
Kúria Bfv.24/2020/7.
Kúria Bfv.597/2020/13.
Kúria Bfv.I.147/2021.
Kúria Bfv.II.1.300/2020.
Kúria Bhar.1515/2019/10.
Kúria Bhar.III.1659/2014.
Nyíregyházi Járásbíróság B.399/2013/288.
Nyíregyházi Járásbíróság B.895/2017/69.
Nyíregyházi Törvényszék B.466/2016/28.
Soproni Járásbíróság B.259/2021/3.
Szegedi Ítéltábla Bf.335/2020/21.
Szegedi Ítéltábla Bf.494/2020/19.
Szegedi Ítéltábla Bf.590/2021/33.
Székesfehérvári Törvényszék B.31/2020/44.
Veszprémi Járásbíróság B.1673/2014/34.
Zalaegerszegi Törvényszék B.11/2014/18.
Zalaegerszegi Törvényszék Bf.209/2019/4.